

gradisov vestnik

GLASILO KOLEKTIVA PODJETJA »GRADIS«

GLAVNI DIREKTOR ING. HUGO KERŽAN:

V težavnih razmerah, odločni ukrepi

Ob koncu leta 1964 je gradbeništvo kot celota in tudi naše podjetje začutilo restriktivske ukrepe, ki so zajeli vso državo. Kot posledico teh ukrepov smo lahko opazili na tržišču povečan pritisk na licitacijah ob sočasnem zmanjšanju njih števila, ob zmanjšanju obsega del, skratka, na tržišču se je pokazal zastoj.

Prvo, kar smo v podjetju storili, je bila redukcija števila delavcev. V

nekaj mesecih smo zmanjšali stalež v našem podjetju od 5400 zaposlenih na 4700 ljudi. Ta ukrep sam po sebi seveda še ne bi zadostoval, zato smo ukiniteli tudi vse nadure, razen nekaj izjem, ukiniteli sprejemanje novih delavcev, na tržišču pa smo se pojavili z ostrejšimi ponudbami. Na ostalih področjih našega notranjega gospodarstva smo zaostri izterjavo situacij in računov, zmanjšali nabave materiala na minimum in sklenili zmanjšati zaloge materiala. V politiki prodaje materiala, zlasti odvečnega, smo zahtevali dosledno plačevanje vnaprej, tako da bi finančne težave ne vplivale na naše celotno delo.

Vse te ukrepe smo storili, četudi moramo ugotoviti, da so imele nekatere naše poslovne enote zanje dokaj slab posluh. Zlasti bi opozoril pri tem na sprejem novih delavcev, kjer so enote zelo rade še spomladaj najemale nove delavce, hkrati pa se upirale premestitvam iz drugih poslovnih enot z večjim izgovorom in trditvami, da jim je enota poslala najslabše delavce. Pri tem pa ne vidimo, kako so mogli za nanovo prispele ljudi takoj in neposredno ugotoviti, da so kvalitetni.

Na dokajšnje težave smo naleteli tudi pri ukinjanju nadur. Četudi so mnoge enote razumele ta ukrep kot nujen, smo iz podatkov za mesec april le ugotovili, da je v nekaterih število nadur naraslo. Tak skok je nastal npr. v poslovnih enoti Celje, četudi vemo, da stoji z akvizicijo novih del dosti slabo. Mislimo, da ni prav, da se v sedanjem položaju nadure večajo, hkrati pa tarnamo o pomanjkanju dela in perspektiv. Slab posluh za redukcijo nadur smo ugotovili tudi pri Jesenicah in Ravnanh ter Ljubljani-okolici, SPO in OGP. Pri poslovnih enoti Koper pa ugotavljamo, da zmanjšanje nadur ni prizadelo nobenega uslužbenca, kar vsekakor ni v redu.

Pri zmanjšanju nabav materiala so rezultati zelo rahli, komaj opazni, saj vidimo, da naše zaloge, ki znašajo preko 3 milijarde, ne padajo, temveč se drže na konstantni višini. Seveda nam te zaloge bistveno obremenjujejo naša denarna sredstva, zato smo tudi v finančnih dokaj šibki.

Izterjava situacij in računov je naslednje področje našega ukrepanja, kjer moramo kljub sklepom o zaostritvi tega dela ugotoviti, da plačila zaostajajo in se mnogim objektivnim vzrokom, da ni boljše, pridružujejo še subjektivni, kot so premajhna aktivnost centralnih služb in enot. Zato imamo še danes

prek 140 milijonov neplačanih računov in situacij iz leta 1964, da ne govorimo o letošnjih.

Ugotavljajoč sprejete sklepe in togost ter počasnost pri njih izvajanju, nam morajo biti jasne tudi posledice takega odnosa, ki pa se danes kažejo že v mnogo ostrejši luči kot v decembru in januarju. Zato ni čudno, če lahko 15. maja ugotovimo, da imamo:

1500 milijonov neplačanih situacij in računov,

700 milijonov neplačanih računov dobaviteljev,

260 milijonov denarnega dotoka v 15 dneh meseca maja in

160 milijonov na žiro računu.

Če ob teh številkah vemo, da rabimo za izplačilo osebnih dohodkov ter dodatkov mesečno približno 450 milijonov in za obvezne dajatve 150 milijonov dinarjev, nam je menda položaj jasen.

Če pa k temu priključimo še ukrep banke, da ne izplača nobene situacije, dokler investitorji ne položijo obveznega 10% garancijskega zneska za investicije v osnovna sredstva, kar velja od 22. IV. 1965 dalje in se nanaša na vsa dela od 1. I. 1965, vidimo, da so bili naši interni ukrepi še mnogo premali, da jih bomo morali še zaostriti, prav tako pa zaostriti tudi njih izvajanje z dosledno disciplino in odgovornostjo.

NAŠ KOMENTAR

Mož beseda

Kar je res, je le res, pa naj je komu prav ali ne: ne bi si mogli ravno čestitati, da smo kaj trdni mož beseda. Ne bom rekel, da kar naprej požiramo dano besedo. To ne, ampak kadar si urejamo medsebojne odnose, takrat silno radi pozabimo, kaj je to mož beseda.

Glejte, ko smo se dogovarjali o statutu podjetja, smo ga reševali po dolgem in počez pa ga nasezadnje sprejeli kot tisto najboljšo, kar moramo v danem trenutku sprejeti in do česar smo se s skupnim trudom dokopali. Vsi smo se strinjali z njim od člena do člena. Zdaj, ko ga je treba uresničevati, pa temu zdaj to, drugemu nekaj drugega ni všeč, ker mu pač drugače bolj kaže. Požvižga se na skupnost in pa dano besedo s statutom vred na naredi po svoje. Toda ni je skupnosti ne družbe, ki bi mogla obstajati brez pravil medsebojnega obnevanja.

Nazadnje pa ne gre samo za statut! Koliko dogovorov in sklepov je, ki se jih ne držimo, statut omenjamo zato, ker bi si človek mislil, da je statut vendar tisti najvišji zakon v kolektivu, ki ga bo vsak spoštoval in o čemer ne moremo kar naprej razpravljati. Seveda, če bomo vsi spoznali, da v njem kaj ne velja, da je treba spremeniti, bomo pač spremenili; dokler pa statut velja, se bomo držali statuta. Sicer smo čisto navadno šviga-špaga.

Se o nečem se je treba pogovoriti. Pri nas smo prišli že tako daleč, da nikomur ne smeš pokazati prekršanih prstov pa je že taka zamera pa nos se pobesi za sedemnajst pedit pa užaljenost taka, da bi jo kar z vilami kidal. Če nekomu rečeš, ti, tale sleber je postrani, ti zameri, kot da bi mu očeta preklel. In če drugemu poveš, da beton ni sir in naj ne ima takšnih lukenj, in če tretjemu rečeš, da smo en kolektiv pa naj tako tudi ravna, si pri njem opravil za vse večne čase. Gorje pa, če kaj takega rečeš celo na kakšnem sestanku! Taki smo postali, kot kakšne punčke iz porcelana, ki se jih niti s prstom ne smeš dotakniti, da jim rok in prstkov ne bi polomil. Se kihni ne, smeš vanjo, tako nežna je.

Bodimo vendar možje! Če si ga polomil, si ga polomil pa amen. To si povejmo in konec besedi. Če jaz mislim, da ti nimaš prav, in če ti misliš, da jaz nimam prav, si to povej na glas, ampak brez cmerave zamerljivosti. Mar ne?



MARTIN PLAJBA NA OBISKU — »Martin, prisluhni no, če ne potrebuje tudi ta Trnjulčica svojega princa!«

Namesto nadur - delo po učinku

Le tako delavci ki, so jim postale nadure stalen vir doh odkov, ne bodo prizadeti

V gradbeništvu je postalo nadurno delo v sezoni že čisto redna praksa, tako da je bil dejanski redni delovnik podaljšan, pa naj je bilo to zaradi narave dela potrebno ali ne.

Tako nadurno delo je delavski svet podjetja prepovedal. To je storil zato, ker ni mogoče zagovarjati, da bi zaradi pomanjkanja dela delavce odpuščali, obenem pa dovoljevali podaljšanje delovnega časa z nadurnim delom. Razen tega pa bo treba sčasoma preiti na 42-urni delovni teden, kar tudi govori za to, da je treba nadurno delo omejevati, kjer je le mogoče.

Nadure — posebni vir dohodkov

Res pa je, da je delo v nadurah predstavljalo za večino delavcev vir dohodkov, iz katerih so krili redne življenjske stroške. Tem dohodkom so prilagodili svoje življenjske navede, svoj standard. Marsikdo ne bo mogel prenesti zmanjšanja svojih dohodkov za 20 ali celo več odstotkov. Pri takih bo prišlo do hudih težav, če si ne bodo uspeli zagotoviti, da bodo primanjkljaj pokrili na kak drug način.

Pred leti smo delo po učinku marsikje lahko miselno opuščali, zraven pa govorili, da se delovna vnaša ni zmanjšala in da so ljudje zadovoljni, ker smo vsak mesec delili »dobiček«, ki je nadoknadil prejšnji akordni zaslužek.

Ali ni v teh razmerah samo po sebi umevno, da korigiramo napačno stališče in mnenje o delu po učinku ter ga zopet uvedemo, delavcem pa damo možnost, da pokrijejo primanjkljaj dohodka z bolj intenzivnim in bolj organiziranim delom?

Res je, delo po učinku, kakršno je bilo v navadi, je imelo vrsto pomanjkljivosti. Toda, ali potem ni bolj pametno take pomanjkljivosti ugotoviti in jih odpraviti, ne pa odpraviti delo po učinku nasploh?

Že zdaj k specializiranim obratom

Pripravljamo se za prehod na funkcionalno organizacijo, to je na delo po specializiranih obratih. Po tej organizaciji gradbišča svojih delavcev sploh ne bi imela. Vsi delavci bi bili v specializiranih obratih npr. zidarski, tesarski, betonerski itd., ki bi prevzemali delo na gradbiščih tako, kot zdaj prevzemamo in oddajamo obrtniška dela. To

so najboljša podjetja že storila, tako delajo v inozemstvu ter dosegajo visoko produktivnost. Toda tak prehod je treba dobro pripraviti in privaditi.

Prva faza takega prehajanja bi bila, da bi na gradbišču začeli vse delavce posamezne stroke obravnavati kot akordno skupino. Na vsakem gradbišču sestavljamo mesečne situacije. Za vsako delo imamo cene ločene za material in posebej za delo. Iz analize cen je lahko dobiti ure, ki so za določeno delo potrebne. Ker sestavljamo situacije po vrstah del, je treba samo še nekaj množenja in že imamo za vsako vrsto dela potrebne ure, s tem pa tudi akordni preseček. To je čisto enostavno načelo. V podrobnostih je seveda nekaj problemov, npr. da včasih delamo drugače, kot je v uradnem popisu del. V tem primeru bomo pač naredili za taka dela nove interne analize cen in cene.

Za režijska dela, ki so v faktorju, bomo prav tako naredili analize cen in cene. Tak sistem obračunavanja bi gotovo zahteval, da bi bilo treba mesečno vse obračunati in ni česar na tiho ne kreditirati naročniku. Saj prav to tudi hočemo!

S takim načinom obračunavanja nastaja nekaj problemov, vendar niso nerešljivi. Tehnični kader bo imel več dela. Vendar, če je tehnični kader po pravilniku o organizatorjih proizvodnje nagrajevan po učinku, je to opravičljivo le, če tudi delavci delajo po učinku. Opisani način obračuna ustreza temu pogoju, daje tehničnemu kadru še najmanj dodatnega dela in daje delavcem možnost skozi boljše delo nadoknaditi zaradi ukinjenih nadur izgubljeni zaslužek. Če problem tako postavimo, bodo tako formirane akordne skupine same izločale odvečno delovno silo. Take akordne skupine pa so že zametki bodočih specializiranih obratov.

Ing. Jože Uršič



ZBOROVANJE SAMOUPRAVLJAVCEV V TIVOLIJU — Na obletnico dneva zmage je bilo v Ljubljani veliko zborovanje samoupravljalcev, ki se ga je udeležilo okrog 6000 članov organov delavskega samoupravljanja iz vseh večjih delovnih kolektivov Slovenije. Na zborovanju so sodelovali tudi naši delegati. Predsednik upravnega odbora podjetja ing. Rudi Cerkovnik je bil celo v delovnem predsedstvu (na sliki na desni izza Mihe Marinka)

SKLEPI

občnega zbora sindikalnega odbora podjetja

Sindikalni odbor podjetja »Gradis« je na osnovi referata in razprave o gospodarski in družbeno-politični problematiki na letni skupščini, ki je bila dne 16. aprila, sprejel naslednje sklepe:

1. Osnova za oblikovanje enotnega gospodarskoekonomskega in političnega koncepta v podjetju je usklajevanje notranjih odnosov in notranje delitve dohodka. Zato morajo sindikalne podružnice skupno s celotnim kolektivom temeljito predelati in preštudirati sistem delitve ter predlagati tak sistem, ki bo najbolj ustrezen spodbudnemu nagrajevanju ob sočasnem poudarku enotnosti podjetja.

— Ti odnosi se morajo predvsem odražati v pravilniku o delitvi čistega dohodka, katerega pa mora sindikalni odbor podjetja obravnavati še pred dokončno potrditvijo.

Izpopolniti je pravilnik o delitvi osebnih dohodkov, ter ga uskladiti z načeli delitve po delu, to je uvesti tak in enoten način nagrajevanja, ki bo bistveno vplival na produktivnost dela. (Obvezno upoštevanje norm na vseh delovnih mestih, kjer je možno učinek meriti, dopolniti pravilnik o nagrajevanju organizatorjev proizvodnje, sestaviti pravilnik o nagrajevanju tistih, ki ne morejo delati po učinku.)

2. Položaj na tržišču je prizadel tudi naše podjetje, predvsem pa nekatere poslovne enote. Zato se bodo še bolj spreminjali in zaostrovali odnosi glede notranje delitve dohodka, kajti vsi rezultati poslovanja kažejo, da bo treba, če se stanje na tržišču ne popravi, poseči po skupnem ukrepu, to je zmanjšati vrednost točke, kar bo povzročilo nove konflikte in spore med poslovnimi enotami in tudi člani kolektiva. Zato morajo sindikalne podružnice na vseh sejah razpravljati o gospodarski situaciji podjetja, kot poslovne enote ter sproti sprejemati ustrezne ukrepe.

3. Delavski svet podjetja je zadnje čase sprejel vrsto gospodarskih ukrepov, ki prizadenejo posameznike kot poslovne enote. Sindikalne podružnice naj tudi o teh ukrepih Nadaljevanje na 2. strani



Mehanizacija na Srednji Dravi je vedno v polnem teku

Časa ni na pretek

O prehodu na delovni čas 42-ur na teden je izšel poseben temeljni zakon. Ta določa, da mora delovna organizacija najkasneje do aprila prihodnjega leta sprejeti načrt in program za prehod na 42-urni delovni teden in določiti ukrepe, da bo ta načrt in program uresničen.

Najkasneje v petih letih, tj. do aprila leta 1970, morajo vsa podjetja preiti na skrajšan delovni čas — 42 ur na teden. V pripravah za prehod na skrajšan delovni čas je treba redno analizirati, kako se izpolnjujejo pogoji za uvedbo krajšega delovnega tedna. Te analize obravnavajo člani delovne skupnosti.

Za nadure se bo štel do uvedbe skrajšanega delovnega časa čas nad 48 ur na teden.

Z uvedbo 42-urnega delovnega tedna morajo biti izpolnjeni tile pogoji:

- obseg proizvodnje oz. storitev mora biti enak;
- dosežen mora biti najmanj enak realni osebni dohodek, kot pred uvedbo krajšega delovnega časa.

To se lahko doseže z večanjem proizvodnosti dela, ustreznim večanjem osebnih dohodkov in z nezmanjšano rentabilnostjo poslovanja.

To so le kratka pojasnila v zvezi z zakonom o delovnih razmerjih in uvedbi 42-urnega delovnega tedna.

Delovne enote bodo morale pri sprejemanju naših samoupravnih aktov (statut, pravilniki, sklepi), ki bodo urejali vprašanja iz delovnega razmerja, aktivno sodelovati, da bomo kar najustrezneje uredili ta važna notranja vprašanja.

Kaj je novega v strojni operativi?

Čeprav je delavski svet podjetja sprejel plan investicijskih nabav za nove stroje v letu 1965, tega plana ne bomo mogli realizirati po dinamiki, ki je bila prvotno določena.

Predvsem so tu finančne težave, s katerimi se borimo v trenutni situaciji. Dobavitelji zahtevajo pred dobavo stroja avans oz. odprte akreditiva ali pa takojšnje plačilo ob dobavi. Vse to pa pomeni takojšnje angažiranje finančnih sredstev na žiro računu. Danes, ko moramo gledati na vsak dinar, je tudi nujno, da stroje čim bolj izkoristimo, da defektne stroje čimprej popravimo, za ostale stroje, ki pa jih v podjetju trenutno ne potrebujemo, pa je najti možnost uporabe pri drugih podjetjih.

V prvem četrtletju smo po dinamiki plana za težko mehanizacijo, to je za 78 strojev, izvršili samo 96,29 % plana, za 17 žerjavov pa smo izpolnili plan z 90,9 %. V voznem parku smo dosegli samo 84,75 % plana predvidenih prevoženih kilometrov. Izven obrata je 16 strojev težke mehanizacije, 15 kamionov, ki so v popravilu, 3 avtomobili, ki so specialno opremljeni, to je MAZ s prikolico za prevoz betonskega železa, FAP za prevoz garaž in OM s prikolico za prevoz težkih strojev, pa so zelo slabo izkoriščeni. Trenutno smo posodili žerjav Pohore v Lipik v sosednji republiko, dva valjarja na jadransko cesto, en valjar gozdnemu gospodarstvu v Kočevju in en kompresor v tovarno Saturnus. Dva žerjava pa stojita v rezervi (LM-25 in Pohore) na obratih in čakata dispozicije.

Sedanji čas zahteva, da moramo pristopiti k boljšemu planiranju uporabe strojev ter voznega parka, k boljšemu izkoriščanju in k hitrejšim popravilom, če hočemo, da bodo ta osnovna sredstva rentabilna ne pa v breme.

Rezultat se bo v drugem četrtletju prav gotovo izboljšal, saj bodo stroji in avtomobili že popravljani in če smemo biti optimisti, se bo odprlo še kako novo delo.

M. A.

SKLEPI

Nadaljevanje s 1. str. razpravljajo ter jih pravilno tolmačijo članom sindikata, predvsem pa so dolžne te ukrepe podpirati in jih tudi dosledno izvajati. Mi danes ne moremo govoriti o revnih in bogatih enotah, temveč moramo enotno sprejemati in izvajati vse gospodarske ukrepe.

4. V zvezi z izidom novega zakona o delovnih razmerjih je nujno spremeniti tudi nekatera določila statuta, predvsem pa pričeti z obravnavo in izdelavo novega pravilnika o delovnih razmerjih. Ker bo pravilnik o delovnih razmerjih posredno in neposredno vplival na same proizvajalce, morajo sindikalne podružnice takoj pričeti z razpravami v zvezi z novim pravilnikom (dopusti, sprejem delavcev, delitev dohodka, delite v dela itd.). Čim konkretnje bodo opisane pravice in dolžnosti, tem popolnejši bo pravilnik.

Na osnovi sprejetega pravilnika o delovnih razmerjih, bo mogoče vztrajati tudi pri posledicah za neizpolnjene dolžnosti, kar bo samo po sebi povečalo tudi odgovornost za samovoljne odločitve posameznikov.

5. Danes veliko govorimo in razpravljamo o organizaciji specializiranih enot. Ni sicer naša naloga, spuščati se v strokovni del organizacije podjetja, toda naloga sindikata je, da spremlja vse ukrepe, ki so v korist kolektiva in mora zavestno izbrati tisto obliko organizacije podjetja, ki bo najbolj ustrezala vsebini in obliki gospodarjenja in samoupravljanja v podjetju.

6. V delo sindikalnega odbora in sindikalnih podružnic je potrebno vnesti več kontrole lastnega dela, več reševanja konkretnih problemov, predvsem pa se morajo sindikalna vodstva bolj povezati s članstvom. Nepovezanost sindikalnega vodstva s članstvom oslabi sindikalno delo, zbuja nezaupanje v sindikalne organizacije, prav tako ugled sindikalnih funkcionarjev. Zato naj bodo razprave na sindikalnih sestankih konkretne, krajše in uspešnejše, kajti dolge razprave in zolčne debate ne vodijo nikamor. Predlagamo, da predsednik ali tajnik sindikalnega odbora večkrat obišče sindikalne podružnice ter sodeluje pri razpravi o problematiki posamezne poslovne enote.

7. Na vseh sestankih bodisi sindikalnih podružnic kot ostalih družbeno-političnih organizacij je bilo govora o pomanjkljivem obveščanju članstva, zato morajo izvoljeni sindikalni funkcionarji posvetiti več pozornosti tolmačenju raznih ukrepov in zbiranju predlogov med člani kolektiva, skratka, sindikalna dejavnost se mora razvijati na terenu.

Mesec dni v sindikatu

Kaj se je novega zgodilo v naših sindikalnih organizacijah

Sindikalni odbor podjetja je na svoji prvi seji izvolil sekretariat sindikalnega odbora podjetja v naslednjem sestavu: Martin Zajšek — predsednik, Mila Capuder — tajnik, Dora Klemenčič — blagajnik, člani pa so še: Alojz Remec, Janez Martinčič, Lojze Cepuš in Stefan Valentak.

Na seji je sindikalni odbor razpravljal o poteku letne konference in o njenih pomanjkljivostih. Čeprav je konferenca uspela, le ni bila najboljša. Vzroke je verjetno treba iskati v večji diferenciaciji posameznih poslovnih enot. Razen tega se je sindikalni odbor (tako tudi sindikalne podružnice) preveč ukvarjal z drobnimi problemi in se oddaljaval od glavnih nalog. Delo sindikalnega odbora in podružnic bi moralo biti usmerjeno predvsem na osnovne probleme, kot so: razvijanje sistema samoupravljanja, delitev osebnega dohodka po delu, skrb za standard delavcev, urejanje medsebojnih odnosov itd. Zato je sindikalni odbor sklenil, da bo na prihodnji seji sprejel program sindikalnega dela in določil mesto, kjer se bodo zbirali sklepi samoupravnih organov in sindikalnih podružnic, ter kdo bo preverjal, ali so sprejeti sklepi v skladu z interno zakonodajo podjetja.

Nadalje je sindikalni odbor razpravljal o pripravah na volitve samoupravnih organov in pozval podružnice, naj samoupravnim organom vsestransko pomagajo pri izvedbi volitev, kakor tudi pri organizacijskih in političnih pripravah ter zagotovitvi, da bodo imeli člani delovnih kolektivov vse možnosti za izbiro najboljših predstavnikov v samoupravne organe, in to po svobodni izbiri.

Na seji so razpravljali še o osnutku pravilnika o delitvi čistega dohodka. Razprava pa se je odvijala bolj načelno, ker pravilnika nekatere podružnice še niso proučile. Podružnicam so naročili, naj do 15. maja pošljejo spremenjevalne predloge k osnutku in da razpravljajo tudi o pomanjkljivostih pravilnika o delitvi osebnih dohodkov ter pravilnika o nagrajevanju organizatorjev proizvodnje. Sindikalni odbor bo nato na skupni seji z nekaterimi člani osrednjega delavskega sveta oblikoval dokončna stališča in določil spremenjevalne predloge, ki jih

bo nato posredoval delavskemu svetu podjetja.

Celje — Podružnica je razpravljala o resnosti položaja, v katerem se nahaja poslovna enota, ter o ukrepih, ki jih je treba storiti v nadaljnjem delu. V zvezi z volitvami samoupravnih organov so pripravili program za tri zbornice volivcev. Določili so vodje zborov, sodelavce pri zborih in zapisnikarje. Temeljito so proučili pravilnik o delitvi čistega dohodka in dali na večino členov svoje pripombe in konkretne predloge.

Jesenice — Podružnica bo znova proučila kriterije za ocenjevanje intenzitete dela ter uskladila ocenjevanje. Močno si prizadevajo, da bi uspešno izvedli volitve v samoupravne organe.

Maribor — V razpravi o pravilniku o delitvi čistega dohodka so sprejeli in posredovali upravnemu odboru gradbenega vodstva osem konkretnih priporočil. Veliko so razpravljali tudi o osnutku pravilnika za individualno gradnjo stanovanjskih hiš in med drugim predlagali priporočilo, naj se za organizirano gradnjo daje posojilo že pred pričetkom gradnje. Kritično so obravnavali še pravilnik o delitvi osebnega dohodka in predlagajo njegovo dopolnitev v tem, da bi sankcije zaradi nediscipline vezali na delovne ure in ne le na delovni dan in na vse ostale dodatke, ne pa samo na terenski dodatek. Razprave o skrajšanem delovnem tednu niso zaključili s konkretnimi sklepi, temveč so naročili komisiji, naj pripravi dokončni predlog.

Kranj — Med tekočimi problemi so obravnavali tudi obveščenost članov kolektiva ter ugotovili, da je obveščenost pri njih urejena, saj imamo časopis podjetja (I), v katerem so priobčeni vsi sklepi samoupravnih organov in aktualni dogodki v podjetju. Govorili so o perspektivnem delu poslovne enote, o težavah, ki se pojavljajo, o štednji z materialom, o neupoštevanju HTV predpisov ter še o organizaciji zborov delovnih ljudi. Pregledali so tudi vsebino pravilnika o delitvi čistega dohodka.

SPO in KO Ljubljana — Podružnica se je šele konstituirala. Za predsednika so izvolili Janeza Martinčiča.

Skofja Loka — Razen pravilnika o delitvi čistega dohodka je podružnica obravnavala tudi pravilnik o delu občinskega sindikalnega sveta Skofja Loka. Dogovorili so se tudi, da bodo praznik dela 1. maj počastili s tem, da bodo uredili in očistili dvorišče obrata ter ga posuli s peskom.

Centrala in Projektivni biro — Podružnica je na svoji drugi seji sprejela zelo obširen program dela in med drugim predvidela, da se bo intenzivno ukvarjala z razvijanjem samoupravljanja, proučevanjem delitve čistega dohodka in osebnega dohodka ter nagrajevanja po delu.

NAŠI JUBILANTI

V maju in juniju proslavljajo 50-letnico rojstva: Marija Koletnik, Franc Pišek, Janez Kušar, Anton Bistrovčič, in Jakob Milošič vsi iz Maribora, Ivan Zamuda iz KO Maribor, Branko Antešević iz Celja, Jože Horvat in Danilo Flego iz Ljubljane.

Vsem jubilentom naše iskrene čestitke. Še na mnoga leta.

OPOZORILO

Opozarjamo vse člane kolektiva, ki bodo letos obhajali 10, 15 in 20-letnico dela v podjetju, da ponovno pregledajo spiske po vodjih kadrovske službe poslovne enote, v kateri so zaposleni.

Ponovno opozarjamo, da je meja za pridobitev pravice do spominskega darila 4. oktober.

“Gradisov vestnik”

»Gradisov vestnik« izdaja delavski svet podjetja Gradis. Ureja ga uredniški odbor. Odgovorni urednik Lojze Cepuš. — Tiska tiskarna »Tone« Tomšiča v Ljubljani — Izhaja mesečno



Jože Gregorčič

Nenadna smrt Jožeta Gregorčiča je pretresla ves kolektiv Gradisa. Dne 7. V. 1965 je normalno nastopil službo, bil je posebno vder in nasmejan. Toda nenadno je padel in za vedno zatisnil oči.

Njegova življenjska pot je bila trda. Rodil se je 27. VII. 1909. leta v Lokvi pri Sežani. Izučil se je za avtomehanika v Postojni, pozneje je delal pri raznih mojstrih kot pomočnik. Med vojno se je vključil aktivno v NOV. Že 3. VIII. 1946 se je zaposlil v našem podjetju, in to v centralnih obratih v Ljubljani. Od prvega dneva zaposlitve pa do nenadne smrti je prevozil več sto tisoč kilometrov.

Bil je vzoren voznik ter nabavljatelj. Vedno je imel polno zdravega humora, vsakomur je odgovoril odkrito in ni trpel zahrbtnosti. Mnogokrat je bil deležen spontane pohvale, ki je sicer ni slišal, je pa vseeno utrjevala v kolektivu njegov sloves. Njegova osebnost je poudarjala plemenitost duha in zgledno tovarištvo, katero je cenil sleherni sodelavec, kajti bil je vsakomur tudi zgled nesebičnosti.

Zapustil je nezaposleno ženo in dvoje nepreskrbljenih hčerkic.

Slava njegovemu spominu!

drobne vesti

■ CELJE — Po sklepu delavskega sveta poslovne enote Celje so vsi brigadirji zaposleni neposredno v proizvodnji.

■ MARIBOR — Na podlagi rezultata ankete, ki je bila izvršena med člani kolektiva poslovne enote Maribor, je delavski svet te enote sprejel nov delovni čas, in sicer: vsak ponedeljek bodo delali od 8. do 16. ure, v torek, sredo, četrtek in petek pa od 6. do 16. ure s tem, da ob sobotah ne delajo. Hkrati so določili komisijo, ki bo sestavila predloge in proučila možnost za uvedbo skrajšanega delovnega tedna.

■ CELJE — Glede na finančni položaj poslovne enote bo gradnja za trg potekala v takem obsegu, v kakršnem bo uspelo zbrati predplačila kupcev.

■ CELJE — Poslovna enota bo začela graditi samski dom, ki je nujno potreben.

■ SPO LJUBLJANA — Člani sveta strojno-prometnega obrata predlagajo, naj bi organizirali na »Dravi« servisno delavnico, v kateri bi delali člani kolektiva SPO. Predlog bo operativna služba podjetja proučila. Zaradi skrajnega varčevanja so plan investicijskih popravil in vzdrževanja znižali. Dolžnost organov samoupravljanja je, da budno spremljajo izvrševanje remonta, da bi tako čim bolj koristno uporabili razpoložljiva sredstva.

Šoferja Valentina Streklja je občinska komisija za vzgojo in varnost prometa nagradila.

■ PO VSEH poslovnih enotah se vneto pripravljajo na volitve organov delavskega samoupravljanja. Iz zapisnikov sej in zasedanj je razvidno, da bodo volivci dobro pripravljeni volili svoje najboljše kandidate.

■ NA VSEH SEJAH delavskih svetov poslovnih enot so razpravljali o ukrepih delavskega sveta podjetja zaradi gospodarskega položaja v podjetju.

■ DRAVA — Ker znaša plan dela na sektorju Srednja Drava 800.000 m³, bo plan verjetno presežen, ker sta prišla na ta objekt še dodatni bager in nakladač.

■ SPO LJUBLJANA — Svet strojno-prometnega obrata je sklenil, da se v delovno razmerje sprejmejo le strokovni delavci s kvalifikacijo, in to le v najnujnejših primerih.

■ SKOFJA LOKA — Delavski svet obrata v Skofji Loki je ugotovil, da so sicer kapacitete polno zasedene, vendar pa so posamezne dejavnosti dosegle premalo fakturirane realizacije. Ugotovili so tudi, da imata mizarstva in tesarska delavnica prevelike zaloge v nedokončani proizvodnji, kar bo treba čimprej odpraviti.

V Jaršah zabrnili stroji

Začel se je izkop temeljev za prvi blok v veliki stanovanjski soseski v Novih Jaršah

Točno 15. maja so v Novih Jaršah zabrnili gradbeni stroji. V bodoči veliki stanovanjski soseski, ki bo imela po urbanističnem oziroma zazidalnem načrtu približno 1500 stanovanjskih enot, se je začel izkop temeljev za prvi stanovanjski blok, ali točneje povedano — za blok s stopnišči številka 7 in 8.

V gradbenem vodstvu Zalog, ki je prevzelo skrb za izgradnjo stanovanjske soseske v Novih Jaršah, danes še ne morejo povsem točno povedati, koliko stanovanj bodo letošnji začeli graditi. Stvar je v tem, da bo ta stanovanjski kompleks zgrajen za trg, doslej pa še ni znano, kdo vse bodo kupci novih stanovanj. Naša skupna politika pri gradnji za trg je takšna, da gradimo stanovanja le za čvrste naročnike, torej za znane kupce, ne pa tako, da bi najprej zgradili stanovanja, potem pa morda nekaj mesecev zaman iskali kupce stanovanj in čakali na denar. Trenutno si je v tem sklopu stanovanjske soseske naše podjetje rezerviralo 15 stanovanj, 45 pa Zveza borcev. Torej, skupno 60 stanovanj. Seveda pa to še ni dokončna številka, prav gotovo se bo v bližnji prihodnosti našlo še precej kupcev, tako da bo Zalog lahko letos pričel graditi več kot samo 60 stanovanj. Sprva smo seveda računali, da bi šli v Novih Jaršah na gradnjo 300

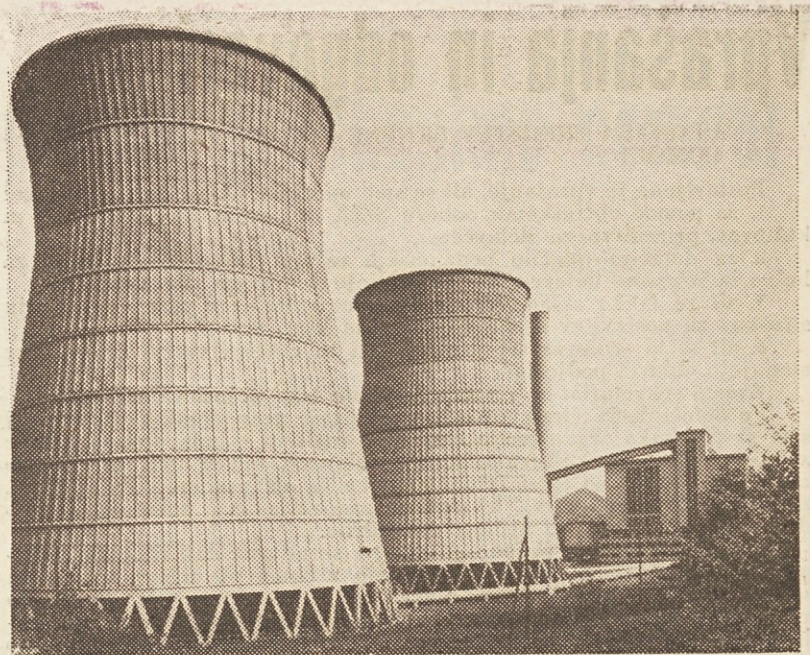
ali vsaj 250 stanovanj. To bi nedvomno bilo idealno in bi se pri takšni številki lahko razvila zanimiva in ekonomsko učinkovita gradnja, ki bi jo lahko primerjali s koprsko Salaro (izurjenost delavcev). Vendar pa lahko spričo znane situacije, predvsem pomanjkanja finančnih sredstev, že zdaj trdim, da bo letošnji začetek v Novih Jaršah precej skromnejši, morda komaj polovica ali še manj od pričakovanega obsega. Kljub temu pa lahko upamo, da bo k danes znani številki stanovanj prišlo še nekaj resnih, novih kupcev.

Trenutno je v Novih Jaršah zaposlenih okrog 45 delavcev, vendar se bo pozneje, ko se bo gradnja razmahnila, to število povečalo. Normalno teče gradnja komunalnih naprav, v katere smo doslej že vložili precej denarja. Tako lahko povemo, da je gradnja kanalizacijskega omrežja do prve faze praktično skoraj končana (okrog 80%), delno

so že pripravljene tudi ceste in vodovodno omrežje. Nekoliko težav je le z električno napeljavo, predvsem zaradi pomanjkanja električnih kablov, ki gredo pretežno v izvoz, deloma pa tudi zato, ker terja podjetje Elektro-Ljubljana takojšnje plačilo za svoje usluge. Z gradbenim materialom ni ovir, urejena pa je tudi vsa tehnična dokumentacija, vsi glavni projekti komunalnih naprav, kakor tudi vsi načrti za stanovanjske objekte (sistem Gradis 64).

Seveda Nove Jarše niso edino gradbišče gradbenega vodstva Zalog, čeprav je to gradbišče najbolj perspektivno. Precej dela je še na objektu »Avtoobnove« ob Titovi cesti, kakor tudi na zgradbi »SAP« v Mostah. Predvsem pa je še veliko dela na bodoči kemični tovarni »Yulon« v Mostah, kjer je po investicijskem programu dana prednost gradnji tekstilnega dela te tovarne, medtem ko bo kemični del prišel na vrsto pozneje.

V Novih Jaršah je gradbeno vodstvo za svoje delavce lepo uredilo jedilnico, na Kodeljevem pa imajo dva zidana stanovanjska provizorija. Ob tem nas je zanimalo, kakšne so danes razmere v starem stanovanjskem naselju v Zalogu, ki ga je pred nekaj meseci inšpekcija iz republiškega sindikata precej »očrnila«. V Zalogu so nam glede tega povedali, da sploh ne nameravajo kar koli investirati v staro delavsko naselje v Zalogu, prvič zato, ker biva danes v njem le še malo naših delavcev (nekateri so se semkaj vselili nasilno z družinami), vrh tega pa ta lokacija za stanovanjsko naselje sploh nima več perspektive. Zato je pametneje kje drugje, na ustrenejši lokaciji (morda na Kodeljevem) poskrbeti za gradnjo primerne stanovanjskega objekta.



Četrtega oktobra bomo svečano proslavili 20-letnico obstoja našega podjetja

Četrtega oktobra 1945 je uradno začelo obstajati naše veliko gradbeno industrijsko podjetje »GRADIS«. Gigantski uspehi, ki smo jih dosegli na področju gradbeništva Slovenije in izven nje, so dokaz ustvarjalne moči podjetja, katerega sloves kljub trenutnim objektivnim težavam ne more potemneti.

Industrijski objekti, tovarne, ceste, mostovi, elektrarne, preko 9 tisoč družinskih stanovanj itd., vse to je delo, na katerega bodo ponosni tudi poznejši rodovi.

Da bi čim svečaneje proslavili to veliko obletnico in uspehe našega dela, so organi upravljanja že na prejšnji seji izvolili posebno komisijo za proslavo 20-letnice podjetja. Centralna proslava bo 2. oktobra dopoldan v obliki svečanega zasedanja delavskega sveta podjetja in sprejema najzaslužnejših članov kolektiva. Na tej proslavi bo sodeloval tudi slovenski oktet. Posebne proslave bodo tudi po poslovnih enotah.

Ob 20-letnici bo podjetje izdalo jubilejni zbornik v nakladi 1500—2000 izvodov. Jubilanti 20-letniki bodo prejeli zlato spominsko plaketo z diplomom, vsi člani kolektiva pa posebne značke. Izšla bo tudi posebna številka Gradisovega vestnika. O pripravi na proslavo bomo še poročali.

7 etaž in 7000 m² površin

Upravno poslopje Dravskih elektrarn v Mariboru bo dograjeno prihodnje poletje — Investitor terja zelo oster rok

Že od lanske jeseni je ob ulici Kneza Koclja v Mariboru ograjen z deskami precejšen kompleks. Tu je naše podjetje konec oktobra pričelo graditi novo upravno poslovno zgradbo Dravskih elektrarn. Stavba meji na ulico Kneza Koclja in na Vetrinjsko ulico in bo pomembna pridobitev za središče obdravske metropole.

Projekte za ta objekt je izdelal Projektivni biro Maribor (projektant ing. arh. Maks Hlad). Na ulico Kneza Koclja bo stavba imela 7 etaž, trakt, ki je obrnjen na Vetrinjsko, pa štiri. Skupna površina v stavbi znaša približno 7000 kvadratnih metrov. Na zgradbi dela danes okrog 50 delavcev, na tistem delu, ki je obrnjen na ulico Kneza Koclja, so že dokončali prvo etažo (v kleti) in etažo v suterenu, sredi maja pa so že bili na tretji etaži (prvo nadstropje). Delo napreduje normalno, delavci so zaposleni od 6. do 15. ure, vsako drugo soboto pa so prosti. Za gradbeni material ni stiske, le opažnega lesa primanjkuje. Zato si morajo pač pomagati tudi s starm lesom in raznimi opaži, ki bi jih morda včasih že pokurili.

Investitor želi, da bi bila nova upravna stavba Dravskih elektrarn dokončana že do prihodnjega poletja, do konca meseca junija. Ta rok je pa za vsako gradbeno podjetje precej nevhvaležen, zlasti še takrat, če stavbe ni mogoče zatekliti in tako zapreti, da bi lahko pozimi v njej delali obrtniki. Prav na tem objektu pa se je pojavila ta nevhvalnost. Okna nove poslovne stavbe so aluminijasta, izdelali jih bodo v Slovenski Bistrici. Pri aluminiju pa je tako, da je treba stavbo v celoti izdelati, okna montiramo čisto na koncu, kajti sicer bi lahko apno in ometi aluminij poškodovali (nagrizli). Skratka, na objektu je nastal precejšen problem: po eni strani pozimi stavbe ne bo mogoče zapreti (zatekliti), po drugi strani pa je tudi jasno, da od aprila do junija ne bo mogoče opraviti vseh obrtniških del. Skratka, poiskati bo treba ustrezno rešitev, tako da bosta, kot pravimo, volk sit in koza cela. Trenutno je ta problem še v fazi temeljitejšega proučevanja, študije pa bodo pač pokazale, kaj bi bilo najprimernejše: morda bo pač investitor moral s svojim »ostrim« rokom nekoliko popustiti in ga podajšati vsaj za dva ali tri mesece, morda pa bo — to upamo — našim strokovnjakom v sodelovanju s proizvajalci aluminijastih oken v Slovenski Bistrici vendarle uspelo nekaj potuhtati, da bo stavba Dravskih elektrarn predana investitorju že konec junija 1966.

Če bo šlo vse po sreči (če bo letošnje poletje gradbencem naklonjeno, predvsem pa če investitorju ne

bo prehitro zmanjkalo cvenka), potem bo prvi objekt — velika javna garaža — predan svojemu namenu že letos poleti, skladišče pa do konca oktobra. Seveda pa bo, kot že rečeno, to komaj začetek, šele prva faza gradnje. V naslednjih letih bomo na tem velikem gradbišču nedvomno še velikokrat srečali naše delavce in videli našo gradbeno mehanizacijo.

Na najbolji oddaljenem gradbišču

Majhna kotanja skoraj na koncu Mežiške doline, ki se iz nje komaj izvija reka Meža in cesta, se imenuje Žerjav. V tej kameniti od plinov ožgani, na videz nič kaj prijazni dolinici stojijo objekti flotacije in separacije rudnika svinca v Mežici. Tukaj je na vsakem koraku videti sadove dela najbolj oddaljenega gradbišča poslovne enote Ravne na Koroškem.

Zaradi posebnih razmer je terjalo delo v Žerjavu izredne delovne napore in požrtilovalnost vseh delavcev, posebno pa delovodje tov. Karla Ficka. Tu se je delo odvijalo pod zelo težkimi pogoji, saj so delali pri adaptaciji rafinerije in topilnice kar med rednim obratovanjem. Zaradi tega so bili delavci dostikrat izpostavljeni neposrednemu vplivu strupenih svinčevih in drugih dušljivih plinov. Kljub temu, da so uporabljali zaščitne maske, je prišlo do zastripitev. Te pa so bile le lažjega značaja, ker so zdravniki delavce redno pregledovali in so jih že pri prvih znakih zastripitve premestili na drugo delo.



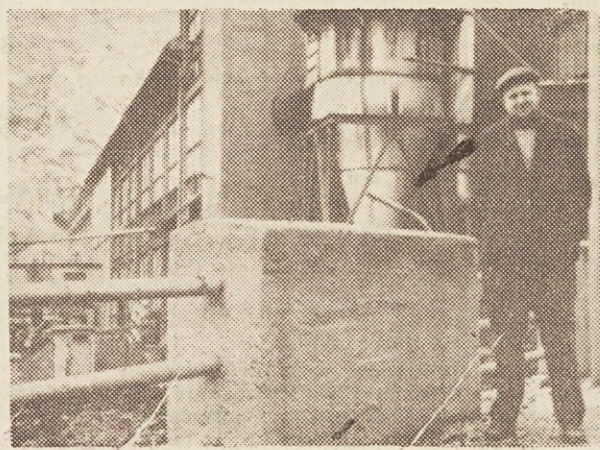
Ernest Ravdi, brigadir na gradbišču v Žerjavu

Kolektiv v Žerjavu

Stalna skupina delavcev na tem gradbišču šteje okoli 25 do 30 zaposlenih. Ta se je kar privadila, kljub temu, da so vse okoliščine vse prej kot rožnate. Tu ni skoraj nobenega razvedrila v prostem času, zrak je slab, pa tudi hrana v družbeni prehrani je slabša kot na Ravnah. Delavci so zadovoljni s stanovanjem, posebno pa jim prija kislava voda, ki jo dobivajo od rudnika. Pri tej skupini se kaže visoka zavest do interesov gradbišča in celotnega kolektiva. Delovodja tov. Karel Ficko, po funkciji tudi predsednik UO poslovne enote, je zadovoljen s svojimi delavci, saj so dali vse od sebe tudi v najtežjih pogojih dela. Zaradi tega tudi uspeh ni izostal. Rafinerija je bila dokončana en mesec pred rokom, investitor pa je zadovoljen s kvaliteto izvršenih del. Poleg tega pa je bil poslovni uspeh po zaključnem računu za leto 1964 zelo dober.

Prevzeta dela se bližajo koncu, novih naročil pa zaradi restrikcij ni, zato kaže, da bomo v Žerjavu delali le še krajši čas.

L. L.



Delovodja K. Ficko pred rafinerijo v Žerjavu

Tudi v Mariboru moderna javna skladišča

Gradi jih naše podjetje ob Ljubljanski cesti — Ko bodo vsi objekti dograjeni, bo v njih okrog 50.000 kvadratnih metrov prostora

Ob Ljubljanski cesti je naše podjetje že marsikaj dogradilo. Zgradili smo avtomobilske servisne delavnice, gasilski dom, razne industrijske objekte in še marsikaj. Zdaj pa rastejo tam prvi objekti iz velikega kompleksa centralnih javnih skladišč, ki jih Maribor že vsa leta po vojni močno pogreša.

Preden prideš iz Ljubljane v Maribor, se na desni strani cesti, na prostranih pašnikih, ki se razprostirajo proti železniški progi, dviga prvi od objektov kompleksa javnih skladišč. To je objekt velike garaže,

vsem kletni del velike hale, dolge 72 in široke 40 m.

Javna skladišča so nedvomno perspektivna gradnja, ki ne bo dograjena letos ali prihodnje leto, marveč bo gradnja tega velikega kompleksa trajala vrsto let. Po načrtih, ki jih je izdelalo podjetje »Projekt — Maribor« (projektant Aleksander Bezjak), bo v tem sklopu vrsta velikih skladišč, ki se bodo nizala od glavne cestne magistrale tja do železniške proge. Računajo, da bo takrat, ko bo gradnja tega velikega kompleksa končana, v skladiščnih halah okrog 50.000 kvadratnih metrov skladiščnih površin. Lokacija za te objekte je izredno ugodna, predvsem zaradi bližine železniške proge kot tudi glavne ceste. Blago, ki ga bodo pripeljali s kamioni, bodo lahko zapeljali naravnost v skladišče (bodiš v kletni prostor pod zemljo ali v prostore nad zemljo), verjetno pa bo iste prednosti nudil tudi industrijski tir. Končno je ta lokacija zelo ugodna tudi za gradbenika, saj je povsod dovolj prostora, tako da lahko delo dobro organiziramo in se je nasploh mogoče »razmahniti«. Prednost te gradnje pa je tudi v tem, da jo lahko gradimo v etapah, pač ustrezno sredstvom, ki jih bo imel investitor.

Gradnja javnih skladišč v Mariboru se je začela lani jeseni (septembra). Takrat je bilo veliko dela z izkopi, zlasti v skladišču. Pozimi so nadaljevali z izkopi, začeli pa so tudi že z betonskimi deli. Tako so pozimi zabetonirali tudi ločne nosilce za garažo, ki jih te dni postavljajo na strehi.

Ob velikem objektu, ki bo služil za garažo tovornjakov (dolga je 92, široka pa 42 m), so sredi maja postavili avtodvigalo, ameriške znamke »Lorain«. Ta močni stroj, ki lahko dvigne celo do 18 ton težka bremena, je kot za šalo dvigal 6,5 ton težke ločne nosilce in jih dvigal na streho. Graditelji tega objekta so priznali, da jih je vsak dan rahlo strah, saj je to precej tvegano delo. Nosilec je namreč tako napravljen, da nima čvrstega ležišča, zato sili zdaj naprej, zdaj nazaj, lahko bi se pa prevrnil tudi v stran. Ne bi bilo nič presenetljivega, če bi se ta betonski kolos, težak dobrih 6 ton, na lepem prevrnil. Kaj bi seveda pri tem lahko nastalo... No, pustimo to, bolje, da ne kličemo nesreče! Sicer pa Mariborčani pravijo, da so to delovno operacijo zdaj že toliko pogruntali, da jim ne povzroča več preglavice.

Vprašanja in odgovori

NEKATERI VAŽNEJŠI PODATKI ZA OBDOBJE JANUAR - APRIL 1964 IN 1965.

UPORABA SREDSTEV SKUPNE PORABE ZA DAJANJE POMOCI

Postavljeno je vprašanje, ali se sme uporabiti sklad skupne porabe: 1. za pomoč občinskemu odboru SZDL pri organizaciji zabavne in kulturne prireditve za delavce; 2. za dotacijo (plačilo penzijskih uslug) počitniškemu domu za bolne in izčrpane delavce, ki jih pošljejo v dom na okrevanje, in 3. ali se lahko sklad skupne porabe uporabi za delež pri kritju stroškov za postavitev spomenika padlim borcem ter 4. ali se ta sredstva smejo uporabiti za elektrifikacijo kraja, kjer stanujejo delavci podjetja?

Zvezni sekretariat za finance je glede tega pojasnil naslednje: Po določilih 59. člena zakona o sredstvih gospodarskih organizacij sme gospodarska organizacija uporabiti sredstva sklada skupne porabe za zadovoljevanje kulturnih potreb delavcev, kakor tudi za njihovo razvedrilo. Glede na to se lahko da dotacija občinskemu odboru SZDL za organizacijo prireditve, ki služi za zadovoljevanje kulturnih potreb delavcev, kakor tudi za njihovo razvedrilo.

Iz sredstev sklada skupne porabe pa se ne sme dati dotacija počitniškemu domu, da bi delavci, ki bivajo v domu po nalogu zdravnika zaradi bolezni ali izčrpanosti, plačali nižjo ceno penziona, ker to po veljavnih predpisih ni mogoče. V smislu 18. člena zakona o ustanavljanju in poslovanju počitniških domov je moč dajati tako dotacijo samo za letni dopust delavcev in članov njihove ožje družine, seveda pod določenimi pogoji. Stroški za okrevanje bolnih in izčrpanih delavcev, ki jih zdravnik pošlje za določen čas v dom, gredo v breme sredstev socialnega zavarovanja ali pa v breme sredstev za osebne dohodke.

Ker se lahko uporabijo sredstva sklada skupne porabe po določilih člena 59. 1. odstavka pod 6. zakona o sredstvih gospodarskih organizacij tudi za druge namene v skladu s potrebami gospodarske organizacije in za potrebe delovnega kolektiva, pojasnjuje zvezni sekretariat za finance, da sme gospodarska organizacija dati svoj prispevek iz sredstev sklada skupne porabe za postavitev spomenika padlim borcem kakor tudi za elektrifikacijo kraja, kjer stanujejo delavci, kolikor tako sklene delavski svet in če to ustreza potrebam te delovne organizacije in njene delovnega kolektiva.

SKLAD SKUPNE PORABE SE SME UPORABITI TUDI ZA IZGRADNJO ZDRAVSTVENEGA DOMA

V 11. členu temeljnega zakona o financiranju družbeno-političnih skupnosti, ki se uporablja od 1. januarja 1965, lahko občine oz. druge družbeno-politične skupnosti za financiranje potreb, ki so v skladu z njihovimi nalogami, združujejo svoja sredstva s sredstvi gospodarskih organizacij.

Zdravstveni dom je objekt družbenega standarda in je izgradnja doma v skladu z nalogami občine in v korist članov kolektiva delovnih organizacij. Za financiranje izgradnje takšnega doma prek ustreznega investicijskega sklada v občini se sme uporabljati sklad skupne porabe.

To je tudi v skladu z določili 59. in 61. člena zakona o sredstvih gospodarskih organizacij.

ALI IN IZ KATERIH SREDSTEV PODJETJA JE MOGOČE DATI POMOČ OBOLELEMU ČLANU KOLEKTIVA ZA NJEGOVO ZDRAVLJENJE?

Stroški zdravljenja obbolelega delavca tako v naši državi kot za zdravljenje v tujini po odobritvi zdravniške komisije oz. zdravnika javne zdravstvene službe padejo v breme zavoda za socialno zavarovanje.

Poleg tega, kar plača zavod za socialno zavarovanje, ne more delavec zahtevati od podjetja še naknadno nadomestilo zaradi zdravljenja.

Ce pa gre za stroške, ki jih ima delavec v zvezi z zdravljenjem, ki ne padejo v breme zavoda za socialno zavarovanje (npr. za boljše hrano pred odhodom na operacijo), se sme dati pomoč delavcu iz sredstev sklada skupne porabe v smislu 59. člena zakona o sredstvih.

V tabeli so prikazani nekateri važnejši podatki za obdobje januar-april 1964, primerjani z istim obdobjem lani.

Vrednost opravljenih del (skupaj gradbena in obrtniška dela), efektivne ure in produktivnost so prikazani kumulativno, medtem ko je število zaposlenih vzeto po stanju na dan 15. aprila.

V obdobju januar-april je skupna vrednost opravljenih del v primerjavi z istim obdobjem lani večja za 11%. Vrednost je narasla pri gradbenih delih, saj so obrtniška dela manjša od lanskih. Na večjo vrednost gradbenih del je vplivala mila zima, kar se odraža tudi pri efektivnih urah. Poprečno je letos za 18% manj zaposlenih, medtem ko je efektivnih ur le za 12% manj.

R. M.

POSLOVNA ENOTA		VREDNOST OPRAVLJENIH DEL V TISOČ DIN			EFEKTIVNE URE	PRODUKTIVNOST	POVPREČNO ŠTEVILO ZAPOSLENIH V APRILU
		SKUPAJ	GRADBENA	OBRTNIŠKA			
„GRADIS“ Σ	1964	3 977 156	3 246 458	730 698	3 143 394	1 032	5 568
	1965	4 507 927	3 922 360	585 567	2 748 845	1 427	4 468
GRADBIŠČA Σ	1964	2 990 703	2 260 005	730 698	2 503 437	902	4 554
	1965	3 382 614	2 797 047	585 567	2 077 160	1 347	3 463
LJUBLJANA	1964	574 954	364 551	210 403	500 325	728	-930
	1965	705 406	464 936	240 470	450 306	1 032	672
MARIBOR	1964	797 131	615 831	181 300	746 492	824	1 262
	1965	928 113	838 567	89 546	581 485	1 442	956
CELJE	1964	393 668	271 906	121 762	277 577	979	478
	1965	249 525	155 385	94 140	199 401	779	333
JESENICE	1964	365 082	339 536	25 546	277 448	1 223	541
	1965	618 718	602 658	16 060	272 517	2 211	515
RAVNE	1964	323 325	255 793	67 532	233 166	1 097	485
	1965	310 528	295 575	14 953	235 665	1 254	397
LJ. OKOLICA	1964	154 416	133 282	21 134	187 445	746	388
	1965	223 193	178 679	44 514	142 891	1 250	247
KOPER	1964	211 189	133 062	78 127	136 437	975	209
	1965	249 869	199 296	50 573	104 605	1 904	158
KRANJ	1964	77 828	52 934	24 894	120 464	439	261
	1965	97 262	61 951	35 311	90 230	687	185
SKOPJE	1964	93 110	93 110	—	—	—	—
	1965	—	—	—	—	—	—
OBRATI Σ	1964	986 453	—	—	639 957	1 545	1 014
	1965	1 125 313	—	—	671 685	1 675	1 005
SPO LJUBLJANA	1964	234 535	—	—	66 238	3 540	215
	1965	322 863	—	—	159 476	2 025	223
KO LJUBLJANA	1964	158 710	—	—	150 307	1 056	186
	1965	210 009	—	—	139 810	1 502	196
KO MARIBOR	1964	141 732	—	—	105 191	1 347	146
	1965	154 988	—	—	101 316	1 530	147
LIO ŠKOFJA LOKA	1964	174 957	—	—	105 858	1 652	144
	1965	169 225	—	—	101 296	1 671	150
OGP LJUBLJANA	1964	239 119	—	—	188 164	1 270	292
	1965	215 028	—	—	140 420	1 492	256
PROJEKT. BIRO	1964	37 400	—	—	20 499	1 545	31
	1965	53 200	—	—	25 667	2 073	33

Planski barometer za april 1965

PREGLED REALIZACIJE IN EFEKTIVNIH UR PO PE ZA APRIL 1965

A. Uspehi podjetja:

Do vključno aprila 1965 je izvršilo podjetje skupni plan s 23%, gradbena dela s 24% in obrtniška dela z 19%.

Skupnega letnega plana je izvršeno 2% več, kot je planirano, gradbenega letnega plana je izvršeno za 3% več, kot je planirano, medtem ko je realizacija obrtniških del za 3% manjša od planirane.

Efektivnih ur je bilo za 1% več, kot je bilo s planom predvideno.

Produktivnost je v poprečju večja od planirane za 12%. Podatki o realizaciji efektivnih ur in produktivnosti so kumulativni. Realizacija je že izražena v odstotkih, medtem ko so ure in produktivnost v absolutnih številih.

B. Uspehi gradbenih enot:

Gradbišča so kot celota izvršila skupni plan s 24%, gradbena dela s 26%, obrtniška dela z 19%. Skupni letni plan gradbišč so presegli za 3%, gradbena dela za 5%, medtem ko pri obrtniških delih niso dosegli planirane višine in je realizacija obrtniških del za 3% pod planom. Med gradbišči so najboljšo realizacijo plana dosegli Jesenice, Maribor in Koper, pod planom pa so Ravne in Celje.

Pri obrtniških delih niso nikjer dosegli planirane višine in je pri vseh gradbiščih planski pokazovalec negativen.

Efektivne ure so za 1% nad planom in, razen Jesenic, kažejo, koliko dela imajo.

Produktivnost je v poprečju za 20% večja od planirane. Največjo produktivnost izkazujejo Jesenice, najmanjšo pa Kranj. Razlika med

A. Gradbišča

Planski pokazatelji

Realizacija v %	skupna dela	110
za april	gradbena dela	115
kumulativno	obrtiška dela	85
Letni plan:	plan v %	21
a) skupna dela	realizacija v %	+ 2
	+ ali - v %	21
b) gradbena dela	plan v %	24
	realizacija v %	+ 3
	+ ali - v %	22
c) obrtniška dela	plan v %	19
	realizacija v %	- 3
	+ ali - v %	1278
Produktivnost za april 1965	plan	1427
	realizacija	112
	%	25
Efektivne ure	plan	26
	realizacija	+ 1
	+ ali -	

najvišjo in najnižjo je zelo velika (1524 din).

C. Uspehi obratov:

Obrati so kot celota izvršili mesečni kumulativni plan z 21%, kar je enako planu. Nad planom je SPO, pod planom pa so kovinski obrati, medtem ko so ostale enote dosegle plan.

Efektivne ure so kot celota za 1% nad planiranimi.

Produktivnost obratov kot celota je za 4% manjša od planirane. Podrobnejši podatki so po posameznih poslovnih enotah razvidni iz tabele.

R. M.

»Gradis«
skupaj

Gradbišča
skupaj

	Ljubljana	Maribor	Celje	Jesenice	Ravne	Zalog	Koper	Kranj
114	104	128	85	144	86	116	132	107
123	111	140	79	151	90	127	145	123
85	92	70	97	54	50	86	95	88
21	24	22	16	25	22	17	25	12
+ 2	24	28	14	35	19	20	32	13
21	+ 3	+ 6	- 2	+ 10	- 3	+ 3	+ 7	+ 1
21	21	22	16	27	24	18	25	10
+ 3	26	31	12	40	22	23	36	12
22	+ 5	+ 2	+ 9	+ 13	- 2	+ 5	+ 11	+ 2
19	22	39	22	18	10	14	25	18
- 3	19	36	15	17	5	12	24	16
1278	- 3	- 3	- 1	- 6	- 5	- 2	- 1	- 2
1427	1127	866	1223	966	1438	1375	1050	1428
112	1347	1032	1442	779	2211	1254	1250	1904
%	120	119	118	81	154	91	119	133
25	24	29	22	21	27	22	25	21
26	25	27	26	21	26	24	27	21
+ 1	+ 1	- 2	+ 4	-	- 1	+ 2	+ 2	-

B. Obrati

Planski pokazatelji

	Obrati skupaj	SPO	KO Ljubljana	KO Maribor	LO Šk. Loka	OGP Ljubljana	Projek. biro
Realizacija plana za april 1965	100	117	91	94	88	102	100
Letni plan	plan v %	21	19	22	26	18	33
	realizacija v %	21	22	20	21	18	33
	+ ali - v %	-	+ 3	- 2	- 1	- 3	-
Produktivnost za april 1965	plan	1746	1875	1720	1744	1970	1372
	realizacija	1675	2025	1502	1530	1671	1492
	%	96	109	97	88	85	109
Efektivne ure	plan	26	23	29	27	27	25
	realizacija	27	27	30	28	28	24
	+ ali - v %	+ 1	+ 4	+ 1	+ 1	+ 1	- 1

Več pravic - več dolžnosti!

Novosti, ki jih uvaja zakon o delovnih razmerjih, se bistveno razlikujejo od določil dosedanjega zakona. Novi zakon je uskladen z načeli ustave, postavljena so še podrobna določila za urejanje delovnih razmerij in nalaga delovnim organizacijam, da v statutu, pravilnikih in drugih samoupravnih aktih uredijo za svojo organizacijo vsa vprašanja iz delovnih razmerij.

Posebnosti, ki jih zakon določa, so zelo obširne. Potrebne bodo bistvene spremembe našega statuta, da bomo določili podrobnosti, ki jih zahteva zakon. To bomo morali opraviti najkasneje do aprila prihodnjega leta.

Na kratko bi se seznanili z vsebino zakonskih določil in posebej poudarili tista določila, ki zahtevajo podrobno ureditev v naših samoupravnih aktih (statut, pravilnik).

SPREJEM V DELOVNO ORGANIZACIJO

■ Glede vstopa ljudi v delovno organizacijo predpisuje zakon, da se morajo prosta delovna mesta javno razpisati. Le v izjemnih primerih smejo biti razpisana delovna mesta interno v podjetju, kar pa mora biti določeno v statutu.

■ Uvede se lahko pogoj, da se za določena delovna mesta sprejmejo delavci na poskusno delo in določijo delovne naloge, ki se redno opravljajo, da lahko delavec dokaže svojo sposobnost. Potrebno je določiti tudi organe, ki so dolžni spremljati in ocenjevati izvedbo za poskusno delo določenih nalog. Podrobnosti o tem se morajo predpisati s statutom podjetja. Prav tako mora biti določeno v statutu, kateri organi opravijo razpis delovnega mesta, kateri izberejo kandidata ter kako ga izberejo.



PRED RAZPRAVO O PRAVILNIKU O... nas...

■ O sprejemu v delovno organizacijo mora biti delavec pisмено obveščen.

■ V načelu trajanje članstva v delovni organizaciji ni omejeno. Izjemoma se vstopa na delo tudi za določen čas (sezonsko delo, nadomeščanje začasnega odsotnega delavca, začasno večji obseg dela). Ti primeri pa morajo biti točno navedeni v statutu.

■ Zakon nadalje predpisuje, da mora biti delo tako organizirano, da lahko delavec ob normalni pazljivosti in potrebni delovni sposobnosti dela brez nevarnosti za svoje življenje in zdravje.

■ Posebno določilo zakona nalaga delovnim organizacijam, da skrbijo za pravilno uvajanje delavca na delo. Natančneje se mora vsak seznaniti z delovnim mestom, s pomočjo dela, z delovnimi dolžnostmi, organizacijo podjetja, splošnimi akti in podobno.

■ Vsakemu delavcu mora biti omogočeno, da se na svojem delovnem mestu izpopolnjuje.

■ Novost, ki jo novi zakon uvaja, je obvezen razpis vseh vodilnih delovnih mest v podjetju, in sicer vsako četrto leto. Za dan, od katerega prične teči rok, v katerem morajo biti znova razpisana vodilna delovna mesta, se lahko postavi v statutu 1. januar 1967.

DELOVNI ČAS

■ Poln delovni čas traja 42 ur na teden. Pri zdravju škodljivih delih je lahko delovni čas tudi krajši. Za posebne pogoje se štejejo: posebno težko in naporno delo, delo pod povečanim zračnim pritiskom, delo v vodi ali vlazi, delo izpostavljeno ionizirajočim žarčenjem, delo v ozračju strupenih plinov, strupenemu prahu in podobno, delo z jedrkimi snovmi, delo letalskega osebja in drugo. (O uvedbi 42-urnega delovnega tedna je izšel poseben zakon).

■ Glede nadurnega dela pravi zakon, da je delavec dolžan delati dalj kot poln delovni čas, če zadene delovno organizacijo nesreča ali se taka nesreča neposredno pričakuje, vendar samo toliko časa, da se rešijo življenja ali obvarujejo materialna sredstva. Dalje tudi v primerih, ko je nujno delo prek rednega časa zaradi delovnega procesa, če bi prekinitev dela povzročila precejšnjo materialno škodo. V statutu je treba točno določiti primere in pogoje, kdaj je delavec dolžan delati dalj kot poln delovni čas.

■ Glede dodatkov za nadurno delo, oz. delo prek polnega delovnega časa, zakon ne predpisuje ničesar, zahteva pa, da se glede na to, ker se šteje delo prek polnega delovnega časa kot poseben delovni pogoj, uredilo merila za izplačilo osebnega dohodka za nadurno delo v statutu delovne organizacije.

■ Enako je tudi glede nočnega dela.

■ Delovni čas mora biti vnaprej določen. S statutom mora biti predpisan začetek in konec delovnega časa v teku dneva ali pa za daljšo dobo, kakor to ustreza delovnim pogojem in značaju dela v delovnih organizaciji, ne sme se pa vpeljati tedenskega delovnega časa z manj kot petimi delovnimi dnevi na teden.

■ Lahko se pa razporedi delovni čas v teku tedna, meseca ali kakšne druge dobe (ta doba ne sme biti daljša kot eno leto) tako, da traja v določenih dobi delovni čas dalj kot polni delovni čas, v preostalem delu te dobe pa manj; skupni delovni čas v takšnem primeru ne sme v vsej tej dobi presegati 42 ur na teden.

DOPUSTI

■ V zvezi z dopusti predpisuje zakon, da traja letni dopust najmanj 14 največ pa 30 delovnih dni, v izjemnih primerih (posebni delovni pogoji) pa tudi do 60 dni. Koliko dopusta naj bi posameznik dobil v okviru tega števila delovnih dni, mora določiti delovna organizacija s svojim splošnim aktom. Čas, v katerem delavec izrabí letni dopust, določa delovna skupnost v skladu z naravo dela. Le en dan dopusta sme delavec izrabiti za svoje privatne zadeve tistega dne, ki ga sam izbere.



OB VOLITVAH DELAVSKIH SVETOV —
»Jaka, zapomni si: izvolili smo te zato, da boš SAMOUPRAVLJAL in ne da bo SAMOOPRAVLJALI«

Pred uporabo preskusimo cement

Večkrat smo že govorili o nujni potrebi, da stalno in še pred uporabo preizkusimo dobavljeni cement. V domačem laboratoriju lahko preizkusimo stalnost prostornine cementa, začetek in konec vezanja cementa ter normno konsistenco. Trdnost cementa pa moramo največkrat ugotoviti s preiskavo pri pooblaščenem zavodu za preiskavo materiala.

Na rezultat te preiskave je pa treba največkrat čakati malo dalj časa, zaradi česar gradbišča, ki nimajo zaloga cementa, izgubijo potrpljenje in začno uporabljati cement, še preden je preiskan.

Tak primer se je v podjetju primeril pred nedavnim. Še preden je gradbišče dobilo rezultate preiskave o trdnosti cementa, je bil ves cement že porabljen in večja skeletna konstrukcija je bila zabetonirana. Preiskava cementa je pokazala, da je imel cement M 472 250 iz Trbovelj trdnost le 169 kg/cm². Razumljivo je, da zato tudi beton ni ustrežal predpisani marki betona in da bo zato verjetno potrebno ne-

katere konstruktivne dele sanirati.

Vsekakor je res, da v pretežnem številu primerov ne moremo čakati na rezultate 28-dnevne trdnosti, zato se moramo poslužiti rezultatov 7-dnevne trdnosti. Po jugoslovanskih standardih morajo biti rezultati 7-dnevne tlačne trdnosti naslednji:

pri portland cementu 250: 160 kg/cm²,

pri portland cementu 350: 250 kg/cm²,

pri portland cementu 450: 350 kg/cm².

Pri teh zahtevanih 7-dnevne tlačne trdnosti je dopustna toleranca — 10 %.

Pogosto se sliši mnenje, da za presojo kvalitete betona ni potrebno čakati ravno 28 dni. To mnenje je napačno in je za presojo kvalitete betona mero-dajna le trdnost dosežena po 28 dneh, kar je predpisano tudi z našimi časnimi tehničnimi predpisi.

Tako zavod za raziskavo materiala kot tudi naši izvidi pa včasih ne navajajo 28-dnevne trdnosti betona. Navadno se to zgodi takrat,

ko ni mogoče upoštevati vseh vplivov, katerim je podvrženo strjevanje betona.

Ce povemo odkrito, se nad uporabo 28-dnevne trdnosti betona najbolj pri- tožujejo tam, kjer beton ni v redu pripravljen ali pravilno vgrajen, skratka tam, kjer tehnični kader ne posveti dovolj pozornosti tehnologiji betona. Da je to res, se najboljši vidi na enem od naših velikih gradbišč, kjer delajo drug poleg drugega trije sektorji. Vsi trije dobivajo beton iz iste betonarne, beton vozijo iz betonarne do mesta vgraditve z istimi kamioni in ista je tudi transportna razdalja. Pa tudi sredstva za vgrajevanje betona so enaka. In vendar je med posameznimi sektorji velika razlika; v tem primeru sicer ne v trdnostih betona, saj dobijo vsi isto kvaliteto, temveč v sami vgraditvi. Pri prvem sektorju je beton gost in gladek, pri drugem sektorju je vgradi- tev slabša, tretji sektor pa ima beton, ki je poln gnezd in katerega površ- na je res slaba.

Ing. M. Š.

Novi predpisi

v zvezi z uporabo sredstev za financiranje investicij

V Ur. l. SFRJ, št. 19 sta izšla dva zakona, ki zadevata omejevanje sredstev za investicije, kadar se določijo za vlaganje v osnovna sredstva podjetja, in sicer:

1. zakon o polaganju garancijskih zneskov za investicije v osnovna sredstva in
2. Zakon o uporabi sredstev delovnih organizacij v letu 1965.

Po prvem zakonu pod 1. mora uporabnik družbenega premoženja položiti garancijski znesek na poseben račun pri banki v višini 10% od skupnega zneska investicij v osnovna sredstva, kolikor ta znaša po investicijskem programu oz. predračunu stroškov, če ni potrebno izdelati investicijskega programa.

Garancijski znesek se mora vplačati za zavarovanje izplačil investicijskih stroškov, ki bi presegli predvidene stroške.

Ta predpis zavezuje na plačilo garancijskega zneska tudi tiste uporabnike družbenega premoženja, ki so že začeli z investicijskimi deli, pa še niso del dokončali. V takem primeru se obračuna 10% garancijski znesek od predračunske vrednosti del, ki na dan 1. januarja 1965 še niso bila izvršena. Vplačati pa morajo garancijski znesek najkasneje takrat, ko izplačujejo posamezne situacije, in sicer v sorazmerju s temi izplačili.

Garancijski znesek je treba vplačati ne glede na to, ali se opravljajo investicijska dela s krediti ali s lastnimi sredstvi uporabnika družbenega premoženja.

Drugi zakon predpisuje, da smejo delovne organizacije v letu 1965 vložiti v osnovna sredstva največ 80% sredstev, ki jih smejo po veljavnih predpisih uporabiti za gospodarske investicije. To se nanaša tudi na investicije v lastni režiji.

Ce investitor po omejitvi sredstev po določenih tega zakona nima dovolj sredstev za celotni obseg investicijske izgradnje za leto 1965, sme v sporazumu z izvajalcem del zmanjšati dogovorjeni obseg investicijske gradnje.

Določilo o omejitvi 20% sredstev za investicije se ne uporablja, če gre za investicije, ki po investicijskem programu ali po predračunu del ne presegajo 10 milijonov dinarjev; za tiste delovne organizacije, ki nimajo kratkoročnih kreditov pri banki, in dalje, če gre za nabavo investicijske opreme v tujini, če je bila pogodba o nabavi sklenjena, preden je prišel veljati omenjeni zakon.

RAZPIS

Upravni odbor podjetja GIP GRADIS Ljubljana razpisuje prosto delovno mesto

šefa kovinskih obratov v Mariboru
Pogoj: strojni inženir s 5-letno prakso,

strojni tehnik z 8-letno prakso ali delovodja strojne stroke z 8-letno prakso.

Razpis velja do zasedbe delovnega mesta. Ponudbe sprejema kadrovsko-socialna služba podjetja, Korytkova 2, Ljubljana.

Razpis štipendij

Upravni odbor Centra za izobraževanje razpisuje za leto 1965/66 naslednje štipendije:

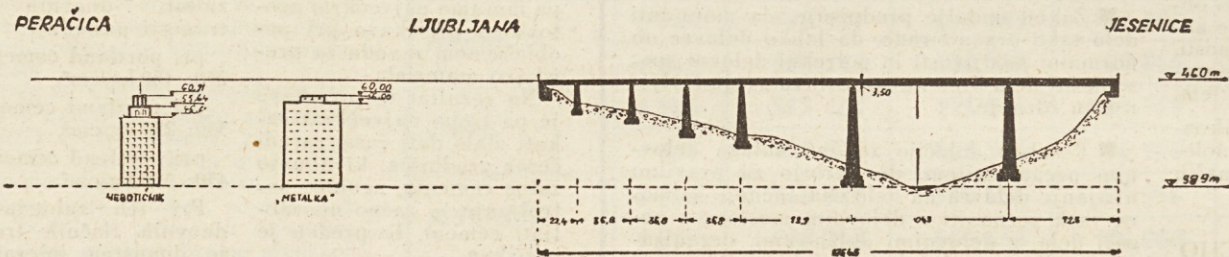
gradbena fakulteta	6
strojna fakulteta	2
ekonomska fakulteta	2
višja varnostna šola	1
višja komercialna šola	1
gradbena srednja šola	12
strojno-tehnična srednja šola	3
lesna srednja šola	1
ekonomska srednja šola	7
gradbena delovodska šola	14
administrativna šola	2

Prednost imajo kandidati, ki so končali prvi in drugi letnik visokih, višjih ali srednjih šol ter otroci članov kolektiva. Prošnji je priložiti zadnje šolsko spričevalo ter potrdilo poslovne enote, kolikor se prošnja nanaša na člana kolektiva. Prošnje sprejema kadrovsko-socialna služba centrale podjetja do 15. junija 1965.

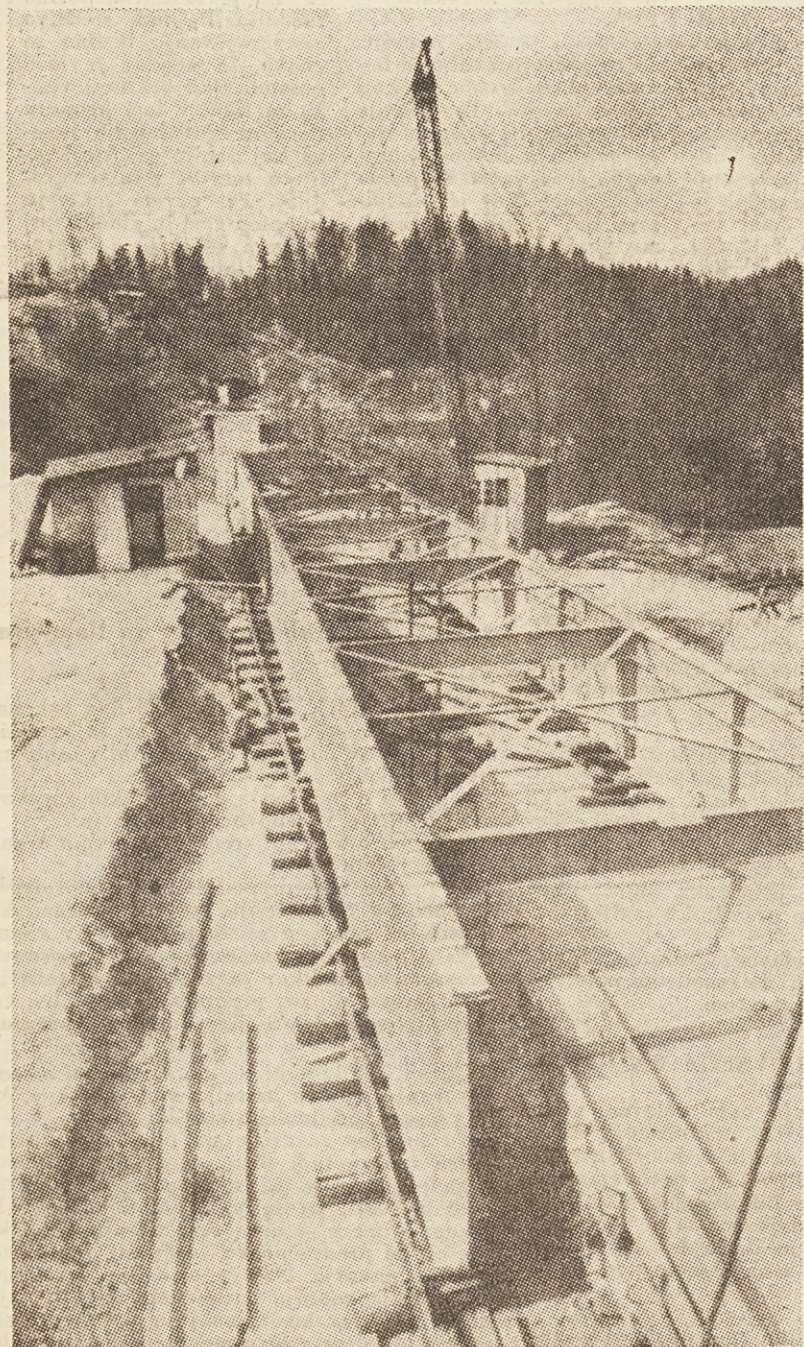
Na gorenjski magistrali

Gradnja gorenjske magistrale z veličastnimi mostovi čez Peračico, ljubensko grapo in Lešnico sodijo poleg termoelektrarne med najlepše objekte, ki jih gradi poslovna enota Ljubljana. Ta odsek leži na trasi projektirane avtomobilske ceste Ljubljana—Kranj—Podtabor—Črnavce—Jesenice—Podkoren—državna me—Ko bo cesta gotova, se bo pot proti Jesenicam spet skrajšala za nekaj kilometrov.

Z inženirjem Skuljem sva prispela na gradbišče, ko so minerji podjetja Slovenija ceste minirali temelj za steber št. 4 novega mostu čez Peračico. Pok, ki ga je povzročila eksplozija, je bil dosti večji od učinka. Sicer je pa teren večinoma iz laporne glinice s primesjo sljude. Laporna glina je zelo občutljiva za atmosferske vplive in ni nič čudnega, če



Najvišji steber mosta čez Peračico bo visok 71 metrov



Most čez ljubensko grapo

smo vsi blatni prispeli do stebra št. 5, kjer so tesarji dvigali drsni opaž. Most čez Peračico bo dolg 376 m ter širok nekaj čez 10 metrov. Najvišji steber bo visok 71 metrov, torej višji od ljubljanske Metalke (glej skico).

Na mostu čez Peračico so doslej zabetonirali šesti in sedmi steber ter osmi opornik. Na mostu pri Ljubnem so gotovi vsi stebri. Brž ko bo »Metalna« gotova z montažo jeklene konstrukcije, bodo začeli betonirati ploščo. Na Lešnici so gotovi drugi, tretji in četrti steber. Vse stebre betonirajo z drsnimi opaži. Če dela potekajo normalno, zabetonirajo do tri metre na dan. Skupno bodo vgradili 2500 m³ betona ter porabili 220 ton železa in čez 700 ton cementa. Gramoz vozijo iz Ribnega, potrebujejo ga še okrog 900 m³. Največji problem je mehanizacija, ki jo je vedno premalo in še ta se rada večkrat pokvari.

Na objektu dela sto ljudi, med njimi deset strojnikov SPO. Sektorski

vodja tovariš Primožič pravi, da bodo vsa dela do roka gotova, če vreme ne bo nagajalo in če bo denar. Veliko je pa odvisno tudi od »Metalne«, katere delo je povezano z gradnjo.

Po izjavi strokovnjaka bodo naše nove glavne ceste, ki so zasnovane kot štiritestne avtomobilske ceste, v prvi etapi zgrajene kot polovične — le kot dvostezne ceste. V programu je tudi nova avtomobilska cesta Šentilj—Ljubljana—Trst. Sečišče cest bo ob Ljubljani. Sodobni turizem terja sodobne ceste, če hočemo tok turistov usmeriti na naš sinji Jadran.

Na gorenjski cesti je lepo spomladati, ko veje topel zrak in brsti zelenje okrog delovišč. Toda graditelji tega niti ne opazijo, ker pač ni časa za ogledovanje lepot. Priganja jih delo in kratki roki, kajti mostovi morajo biti čimprej gotovi.

L. C.

Če bi imeli denar ...

Škofjeloški lesni obrat ima še precejšnje težave za nabavo vseh vrst lesa

Že večkrat smo v našem časopisu pisali o težavah pri nabavi lesa. Ta problem je postal zlasti očiten lani, še huje pa je letos. Les postaja tudi pri nas bolj in bolj dragocen material in vedno težje je priti do njega.

V Skofji Loki imajo trenutno na zalogi ali zagotovljenega toliko lesa, da je z njim »pokrit« približno trtina celotne planirane proizvodnje v škofjeloškem obratu. Res je sicer, da so za nami šele dobri štirje meseci, tako da ne kaže takoj vreči puške v koruzo. Vendar pa — vsaj za zdaj — ni nikakršnih upov, da bi kaj kmalu prišlo v Skofjo Loko večje količine lesa. Zlasti je kritično glede finih vrst lesa, ki so uporabne za pohištveno mizarstvo.

Danes je tako, da dobivamo vse vrste lesa od gozdnih gospodarstev. Vendar gre veliko lesa iz naše republike drugam — zlasti v Hrvaško in Srbijo. Kmetje marsikdaj rade volje plačajo tistih 4000 din davka na kubik, saj jim nekateri kupci iz drugih republik nudijo za les znatno višje odkupne cene.

Kljub temu, da je z lesom na tenko, pa vendarle ni tako izredno kritično. Po izjavi šefa škofjeloškega obrata, tovariša Sušteršiča, bi lahko takoj kupili vsaj tisoč kubikov lesa, seveda če bi ga takoj plačali, torej vnaprej. Tudi gozdna gospodarstva namreč nujno potrebujejo denar in sploh obratna sredstva za plačilo lesa, za plače delavcev in drugo. Skratka, če imaš danes denar, si »bog bogova«.

In rešitev? Nedvomno bo v prihodnosti treba les na naših gradnjah skrbeti na najnujnejši minimum in sploh čim bolj varčevati z lesom. Hkrati pa bomo morali delati tako, da bomo promptni plačniki, ker bomo tako lažje prišli do lesa. To pa pomeni, da moramo poiskati takšne investitorje in poslovne stranke, ki bodo tudi dobri in točni plačniki.

Dopisujte v svoje glasilo!

4000 kalorij za 410 din

Naše menze v Kranju prav nihče ne kritizira

O naših menzah smo že večkrat pisali. V nekaterih je hrana dobra in ljudje so zadovoljni, druge slišiš včasih kako pritožbo. Najslabše je prav gotovo tam, kjer menz ni in so delavci navezani na razmeroma drago in včasih tudi nekvadratno prehrano v obratih družbene prehrane ali v gostilnah.

V našem naselju v Kranju so ljudje s hrano zelo zadovoljni. Ze leta in leta ne pomnijo, da bi se kdorkoli pritožil. Zdaj pripravijo v menzi dnevno okrog 300 kosil, ne samo za delavce iz Kranja, marveč vozijo hrano tudi na gradbišče gorenjske ceste, v kranjsko opekarno in celo v Ljubljano, na toplarno.

»Naši delavci, ki delajo na toplarni,« je razlagal upravnik menze in naselja tovariš Vičič, »so se v Ljubljani začeli hraniti v železničarski menzi. Neke nedelje pa so prišli v Kranj: tovariši upravnik, ob tisti hrani v Ljubljani bomo »erknili«, so rekli. Plačamo na mesec 18.000 in še več, pa se skoraj nikoli ne najemo do siteda. In tako zdaj vozimo hrano še na toplarno.«

»Koliko pa plačajo tu za hrano?« sem vprašal.

»Zajtrk, kosilo, večerja — skupno 410 din,« je pojasnil upravnik. »Za ta denar dobijo ljudje hrano, ki ima okrog 4000 kalorij.«

Jedilni list v menzi prav zares ni slab. Meso je na mizi vsak dan, včasih celo dvakrat dnevno. »Sicer pa imajo ljudje radi tudi fižol, enolončnice,« je razlagal upravnik. »Večina ceni tudi mastno, dobro zabeleženo hrano.«

Kako v Kranju vse to zmorejo, me je zanimalo.

»Mučimo se, trudimo se,« je skromno povedal tovariš Vičič. Na vrtu pa sem videl okopane gredice, kjer bo poleti rasla solata, korenje, peteršiljek in kaj vem, kaj še vse. Vse to bo seveda menzi zelo koristilo. Sicer je upravnik tudi sposoben organizator: vse mu pripeljejo pred hišo — mleko, kruh, meso, špicerijo.

»Malo ljudi imamo, z menoj vred nas je šest,« je dodal ob koncu pogovora. »No, pa se bomo že kako pretolkli, kaj pa hočemo.«

Tone na ameriškem »Martinu Krpanu«

Strojnik Anton Lesjak že leto dni dela na velikem avtožerjavu znamke »Lorain«. Veliki stroj je prišel v naše podjetje lani, in sicer »s pomočjo« deviz, ki smo jih gradbinci dobili ob katastrofi v Skopju.

Tovariš Tone je menda danes eden najbolj iskanih strojnikov. Seveda ne samo on, marveč tudi njegov ameriški »Martin Krpan«. Njegov »Lorain«, orjak, ki lahko dvigne do 18 ton tovora, lahko dvigne lažja bremena tudi do 27,5 m visoko.

»Najprej sem bil na toplarni, potem pa sem delal na športni hali, kjer je bil SPENT,« je razlagal tovariš Tone. »Potem sem šel na Yulon in zdaj sem tu.«

Delovni plan tovariša Lesjaka pa je znan že več tednov vnaprej. Iz Maribora bo odšel v Turnišče, kjer bo delal na farmi bekonov, nato bo za en dan »skočil« v Slov. Bistrico. Od tam se bo premaknil v Radeče, potem pa ga bomo spet videli v Ljubljani na kemični tovarni Yulon. Ko bo tu opravil svoje, pa spet nazaj na Stajersko — v Velenje, in na Dravo, kjer bo precej težkih bremen na mostovih.

»Čeprav je to precejšen kolos, pa le ni tako počasen,« je razlagal strojnik Tone. »Iz Ljubljane sem prišel v Maribor v 6 urah, vendar sem se vmes dvakrat malo okrepčal in odžejal. Če bi ga gnal kar brez odmora, bi pa prišel iz Ljubljane do sem celo v 4 urah.«

Žerjav ima dva močna dizelska motorja. Kadar dviguje, se trdno »opre« na močne stabilizatorje, tako da so pri tem kolesa dvignjena kakih 10 cm od tal. Medtem ko je dvignil bremena, so okoli stojči v salu pripomnili, da je to »prva koristna reč, ki so jo kupili pri Gradisu. S to pripombo, ki je bila izrečena v smehu, so pač vsi hoteli poudariti veliko koristnost tega stroja. »Če bi te nosilce dvigali z žerjavom, bi nas samo prevoz žerjava veljal dva milijona, za postavljanje pa bi zamudili več dni,« se je v pogovor vmešal delovodja Alojz Lisjak.

»Pa ima ta ameriški orjak vendar kakšno hibo? Vsaj kakšno malenkostno?« sem po vsej sili hotel najti šibko točko v tem stroju.

»To, da je strojnik moker, kadar dežuje,« se je v odgovor zasmejal tovariš Lesjak.

Tako je bil pogovor končan. Se pritisk na sprožilec fotoaparata, čeprav se je »žrtev« nekoliko upirala (ni me treba slikati, ko sem pa tako grd — se je branil), potem pa je močni motor (160 konjskih moči) zabnel — in več ton težko breme je kot peresce, ki ga je dvignila jeklena roka velikana, splavalo proti strehi, na vrh novega objekta.

Prihaja 24 novih tesarjev

V Gradisu so prišli prek zavoda za zaposlovanje v Čakovcu

Sredi maja je prišlo v naš lesni obrat v Skofji Loki 24 polkvalificiranih delavcev, ki se želijo v našem kolektivu izpopolniti za kvalificirane tesarje. To so večinoma mladi ljudje, ki so našli pot v »Gradisu« prek Zavoda za zaposlovanje v Čakovcu. Zdaj je pred njimi leto dni praktičnega in tudi teoretičnega dela, potem pa izpiti za kvalificiranega tesarja.

Kako je urejeno za naše nove delavce v našem okolju? Ker v Skofji Loki nimajo niti prenočišča niti prehrane (menze), se bodo vsi tečajniki vsak dan vozili v Kranj. V kranjskem naselju bodo stanovali, vrh tega pa bodo v Kranju imeli v menzi tudi hrano. Razdalja Kranj—Skofja Loka je tako majhna, da jo redna avtobusna linija prevozi v dobrih desetih minutah. Sicer so pa tudi zveze z avtobusi zelo ugodne, tako da bodo delavci lahko takoj po končanem delu, že ob 14. uri, odšli z avtobusi v Kranj in še pravočasno prišli na kosilo. Seveda dobijo tečajniki povrnjene stroške za prevoz iz Kranja v Skofjo Loko oziroma v obratno smer.

Šef škofjeloškega obrata, tovariš

Sušteršič, sicer še ni mogel ničesar reči o naših bodočih tesarjih, saj so še premalo časa v novem okolju. Dodeljeni so znanemu tesarskemu strokovnjaku Tonetu Demšarju, ki je nekako »zadolžen« za te nove kadre. Sicer pa bodo v kratkem tečajniki odšli na teren, na montažo raznih objektov, skratka — h praktičnemu delu na stavbi. Precej jih bo šlo na novo gorenjsko cesto, kjer je že dosti tesarskega dela na velikih mostovih in viaduktih, prav tako pa bo dovolj tesarskega dela na Jesenicah, kjer pripravljajo gradnjo dveh stolpnih. Tu se bodo pod vodstvom izkušenih kvalificiranih in visoko kvalificiranih tesarjev naši novi delavci naučili vsega, kar pri praktičnem delu potrebujejo.

»Kolikor poznamo v našem podjetju Prekmurce in Medjimurce, kakor tudi delavce iz sosednjih področij Hrvaške,« je končal tovariš Sušteršič, »lahko rečemo, da imamo od tam dobre, marljive, dela voljne in nasploh sposobne ljudi. Ni dvoma, da se bodo tudi naši bodoči tesarji obdržali in uveljavili, čeprav bo verjetno ta ali oni med letom omagal in nas zapustil.«

Gradnja tipskih skladišč v Kopru

Naš biro za projektiranje je rešil kaj zanimivo konstrukcijsko nalogo — Koprsko skladišča bodo pokazala korak naprej k uvajanju tipiziranih montažnih elementov pri gradnji industrijskih objektov

Izgradnja koprškega pristanišča obsega poleg pomola in pristaniških naprav tudi vrsto vzporednih objektov. Med te spadajo v prvi vrsti razna skladišča. Zazidalni načrt pristanišča je predvidel poleg lope za les itd. tudi več tako imenovanih stalnih skladišč. Njihov namen je, nuditi posameznim podjetjem prostor za uskladičenje blaga, ki bo v pristanišče prispelo po morju in bo čakalo na transport v notranjost oziroma obratno. Gradnjo prvih dveh skladiščnih enot je prevzel Gradis, ki bo skladišča zgradil po principu gradnje za tržišče.

Prvotni idejni osnutek, izdelek projektivnega podjetja »Luka Koper«, je bilo treba najprej predelati tako, da bi bila zgradba funkcionalno čim bolj ugodna, hkrati pa bi konstrukcija ustrezala organizacijskim in operativnim zmožnostim našega podjetja.

Kako naj bi potekalo delo v skladišču? Celotni transport v pristanišču se vrši na paletah. S pomola dovažajo viličarji blago na paletah v skladišče. Zato je na eni strani tlak skladišča v višini pristaniške ceste. V samem skladišču pa je tlak nagnjen, kar da na nasprotni strani višinsko razliko 1,20 m za nakladalno rampo ob bodočem železniškem tiru, od koder bodo blago odvažali. Tloris ene skladiščne enote je 60 × 60 m.

Opisani režim je narekoval takole zasnovo skladišča: delo z viličarji terja čim večji razpon s čim manjšim številom vmesnih stebrov in primerno višino skladišča. Ker so skladišča namenjena različnim vrstam blaga, je bilo treba ugoditi tudi toplotnim zahtevam s primerno izolacijo stropa in sten. Ker je možno, da bodo v skladišču blago tudi pakirali, je bilo potrebno oskrbeti razsvetlavo z



Pogled na delno pokrito halo, zadaj stene in siporex zidnih elementov

nadsvetlobniki od zgoraj, saj bi stransko osvetlitev visoko naložene palete lahko popolnoma zakrile.

Na podlagi idejnega osnutka »Luka Koper« in teh pogojev je Biro za projektiranje izdelal glavni projekt tipskega skladišča.

Lokacija skladišč je določena na območju, ki je bilo šele pred nedavnim z reguliranim materialom nasuto in iztrgano morju. Fundiranje je zato povzročalo projektantom in graditeljem velike težave, pa tudi časovni zadržek. Ob sodelovanju z Inštitutom za mehaniko tal Univerze v Ljubljani smo se po sondaži na prvih dveh lokacijah odločili za globoko temeljenje na betonskih pilotih, ker predstavlja varno in solidno rešitev. Fundiranje nadaljnjih skladišč pa je zaradi globoke lege nosilnih tal zelo problematično in ga bo treba preštudirati za vsak objekt posebej.

Celotna konstrukcija skladišča je armirano betonska, strop in stene pa so iz siporex-plošč debeline 10,0 oz. 12,5 cm.

Ker je morala biti sama betonska konstrukcija konkurenčna prvotni idejni varianti, ki je predvidela jekleno halo, je bilo treba prereze betonskih nosilnih elementov skriti na minimum, hkrati pa najti kar najbolj ekonomičen sistem gradnje. Na podlagi prejšnjih izkušenj z industrijskimi halami ter nekaj primerjalnih variant je nastala končna rešitev konstrukcije tipskega skladišča: 5 konstruktivnih okvirov s tremi razponi po 20 m v sredini objekta, betoniranih na mestu hkrati z obodnimi stebri. Vsa ostala konstrukcija pa je montažna. Med omenjenimi okviri, ki stoje na medsebojni razdalji 12,0 m so tipska armiranobetonska predalčja, na njih na siporex-plošče oz. trikotna pre-

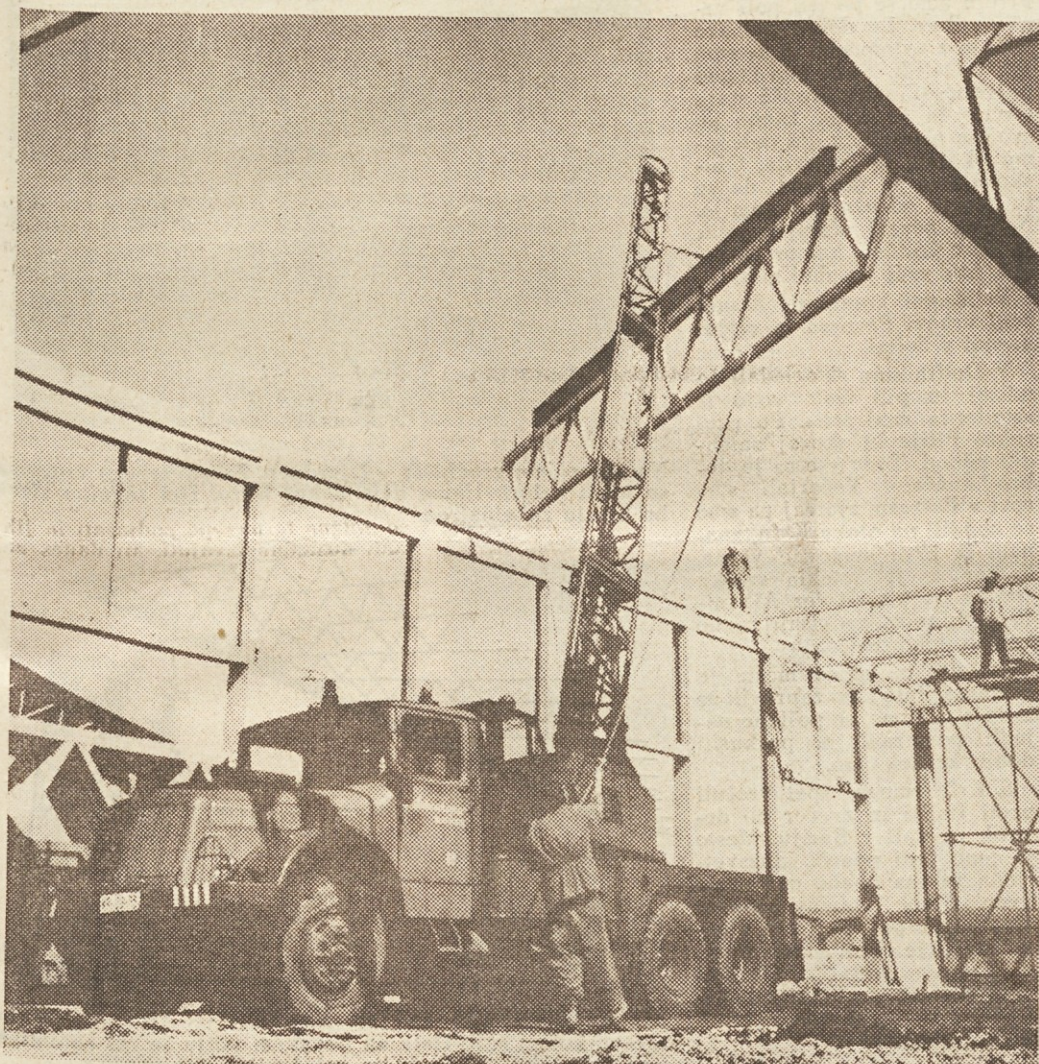
dalčja nadsvetlobnikov, kritih z eval ploščami. Robni nosilci so betonirani na tleh in nato montirani, prav tako napuščne plošče. Obodni stebri imajo obliko črke T, kar omogoča pritrditev siporex-plošč. Te zidne plošče so položene na tesnilo ter pritrjene na stebres pomočjo vijakov in posebnih letev iz prednapetega betona. Kljub skrbem, ki nam jih je povzročil ta detajl, je potekala montaža zidnih plošč brez velikih težav. Podobno je bilo z ostalimi elementi, ki so bili montirani z avtožerjavom »Tatro«. Stiki med elementi so zaliti z betonom, varjenja nismo nikjer uporabljali.

Jasno je, da postavlja taka montažna gradnja pred izvajalca mnogo večje zahteve kot običajna, posebno kar se tiče točnosti izvedbe in pa organizacije dela. Danes, ko so groba gradbena dela na prvem skladišču gotova, lahko trdimo, da je montaža lepo in gladko tekla. Izvajalci — gradbišče Koper in pa Obrat gradbenih polizdelkov, ki je izdelal predalčja, so dosegli dobro kvaliteto betona in pa res minimalne tolerance v merah posameznih elementov, tako da je vse lepo »šlo skupaj«.

Tudi prevoz 12,0 m dolgih predalčij, ki jih je OGP izdelal v Ljubljani, ni povzročal težav, čeprav je bilo precej skeptičnih pripomb — predvsem na račun serpentin na cesti pred Postojno in majhnih dimenzij palij.

Ta tip hale bo skušal Gradis plasirati tudi drugod za skladišča, proizvodne hale itd. Upajmo torej, da bodo koprsko skladišča pokazala korak naprej k uvajanju tipiziranih montažnih elementov pri gradnji industrijskih objektov.

Ing. M. K



Montaža predalčnega nosilca

Most Europabrücke leži na avtomobilski cesti, ki bo povezovala preko brennerskega prelaza Zahodno Nemčijo in Italijo. Po ožji lokaciji se nahaja med krajema Patsch in Schönberg v bližini Innsbrucka na Tirolskem v Avstriji.

Celotna dolžina mostu znaša 820 m, pri čemer odpade 120 m na dohodno premostitev, 8 m na prehodno konstrukcijo in 657 m na glavno nosilno konstrukcijo. Na strani, kjer se nahaja kraj Patsch, je bila zgrajena dohodna mostna konstrukcija, ki tvori prehod iz nasipa do glavne mostne konstrukcije. Ta del mostu je iz prednapete votle sedemcelične betonske plošče, debele 1,45 m in široke 18,5 m, preko 4 polj v višini 15 m nad zemljo. Plošča je bila prej napeta po sistemu Losinger (VSL). Obrežni opornik je masiven, vmesni prehodni opornik pa votel. Podpore tvorijo trije 75 cm debeli nihajni stebri. Dohodni most leži v krivini z radijem R = 400 m in ima prečni sklon 6‰.

Glavna mostna konstrukcija je dolga 657 m in je razdeljena na 6 polj. Od tega so tri polja z razpetinami po 81 m, dve polji s po 108 m in eno polje s 198 m razpetine. Prvo in ena tretjina drugega polja ležita v prehodnici in ker je tudi drugi obrežni opornik v prehodnici, leži tako ves most v krivini.

V gradbenem oziru je brez dvoma najbolj zanimiva gradnja petih mogočnih nosilnih opornikov, ki so votli in tročelični. Da bi dobili pravo predstavo o velikosti, navajam nekaj osnovnih podatkov: izkopati je bilo treba 55 000 m³ zemlje, na nekaterih mestih 30 do 40 m globoko, vgraditi je bilo treba 69 000 m³ betona, ki so ga vgradili v dohodno premostitveno konstrukcijo. Gradnja mostu je trajala približno 3 leta.

V organizaciji gradbišča sta bili prvotno predvideni dve betonarni, na vsakem bregu po ena, ki naj bi služili za gradnjo vseh petih glavnih stebrov. Vendar so orga-

nizacijo spremenili tako, da je betonarna na desnem bregu služila le za gradnjo stebrov IV. in V., pri ostalih treh stebrih so bila pa organizirana samostojna gradbišča. Pri obeh najvišjih opornikih je bila predvidena rezervna betonarna z dvema mešalcema po 1000 in 750 litrov. Ko sta bila stebra IV. in V. gotova, so betonarno premestili na levi breg in je služila za gradnjo levega opornika in dohodnega mostu.

Temeljenje je bilo zaradi neugodnega geološkega sestava tal zelo težavno in je bilo treba kopati tudi do 35 m globoko, da so prišli do nosilnega terena.

Za gradnjo stebrov so bili na izbiro različni drsni sistemi gradnje. Usvojen je bil predlog podjetja Siemens-Bauunion, in sicer kombinacija drsnega in plezajočega sistema opazev. Nosilna konstrukcija opaža je bila iz več delnih jeklenih predalčnih nosilcev, po katerih je

40—50 m, nato pa je bilo treba konstrukcijo prilagoditi zožitvi stebra, kar pa je zopet povzročilo nezaželen zastoj pri delu. Nižje stebre je bilo mogoče betonirati s pomočjo stolpnih žerjavov, vtem ko so imeli visoki stebri posebne dvizne naprave za beton in ostali material.

Srednja hitrost dviganja opazev je bila približno 4 m na dan, maksimalna pri stebri I. 6,20 m na dan in pri stebri III. 7 m na dan. Ker so bile na gradbišču že na razpolago drsne naprave, so betonirali tudi eliptični votli temelj stebra I. z njihovo pomočjo.

Nosilna mostna konstrukcija je jeklen škatlast kontinuiran nosilec preko šestih polj. Širina nosilca je 10 m, z obema 6,1 m širokima konzolama pa znaša celotna širina cestišča 22,20 m. Višina nosilca se spreminja od 4,7 m do 7,7 m. Nepomični ležišči se nahajata na stebri II. in III. Glavni jekleni nosilec je bil montiran po 9 m dolgih

Europabrücke - najvišji most v Evropi

drsel notranji opaž z vsemi delovnimi odri s pomočjo hidravličnih dvigal. Teža celotne opažne konstrukcije je bila pri stebri II. 90 ton. Zunanji opaž je bil plezajoč, ki je bil z vijaki preko distančnikov povezan na notranje predalčne nosilce. Notranji drsni opaž s predalčnimi nosilci je tvoril nosilno konstrukcijo za oba delovna odra. S spodnjega delovnega odra so betonirali in stregli hidravličnim dvigalkam, na zgornjem pa pripravljali armaturo in razdeljevali beton. Celotna konstrukcija je bila zelo toga, kar je bilo važno zaradi spreminjajoče se oblike stebrov. Brez predelave opažne konstrukcije je bilo možno betonirati steber do višine

delih po sistemu »Vorbau«. Zgornji pas nosilca je ortotropna voziščna plošča iz jeklene pločevine, debele 10 do 22 mm. Neposredno na to ploščo so nanesli obrabni sloj debeline 5 cm.

Most so začeli graditi aprila 1959 in so ga dokončali poleti 1963. leta. Gradilo ga je združenje treh podjetij z Dunaja, iz Spitala na Dravi in Innsbrucka. Jekleno konstrukcijo je dobavilo podjetje Österreichische Eisen und Stahlwerke. Jekleno konstrukcijo je projektiralo in montiralo prav tako združenje treh avstrijskih podjetij.

Po Österreichische Bau Zeitung:
Ing. E. S.

2300 milj po obalah Sredozemlja

Zvečer smo se vkrcali na ladjo »Orebič«, last reške Jadrolinije. Vreme je bilo slabo pa tudi sprejem ni bil nič boljši, saj se »komisar« ladj nikakor ni mogel odločiti, kam bi nas spravil. Ali bi dal prednost dinarju ali devizam. Naposled se je odločil za devize. Jasno!

Na ladji je bilo več Nemcev, Angležev, Američanov, dva Belgijca, skratka, dokaj pisana družba.

Okrog desetih se je ladja premaknila iz pristanišča. Za spanje je bilo še prezgodaj, pa smo še kar stali na palubi, gledali razsvetljeno Reko in upali, da bomo imeli na jugu lepše vreme.

Nekaj tovarišev je končno dobilo kabine, drugi pa smo se pripravili za spanje kar na ladijskem krovu. Nič ni bilo preveč toplo. Zjutraj smo se zbudili že v Šibeniku. Jutro je bilo jasno in toplo sonce, ki nas skoraj ves čas potovanja ni zapustilo, nas je pozdravilo na palubi. Kratak postanek in že plovemo proti Splitu.

Tu smo imeli pet ur časa, zato smo si mesto temeljiteje ogledali: Dioklecianovo palačo, zgodovinsko katedralo, ki je zgrajena na mestu nekdanjega Jupitrovega hrama. Predverje nekdanjega tempelja je lepo ohranjeno. Nekaj nas je odšlo tudi na Marjan, od koder se nudi lep razgled na Split ter njegovo bližnjo in daljnjo okolico. Ob petih popoldne smo pluli že proti Dubrovniku. Naši stiki z ladijskim osebjem in tudi tuji so postali že pristranejši.

Ob obali plovemo ponoči. Vse je mirno, le od časa do časa se zasvetijo svetilniki. Ob sedmih zjutraj smo v Dubrovniku. Tudi tu smo imeli polnih pet ur časa za ogled mesta. Popoldan smo odpluli dalje in ob štirih popoldne smo pristali v Boki Kotorski. Tu so opravili carinski pregled in deponirati smo morali preostale dinarje. Se zadnji pozdrav domovini in že plovemo na odprto morje proti Bariju. Noč je bila mirna in brez oblačka. Zbudili smo se že v Italiji. Carinske formalnosti so bile dosti hitreje opravljene kot pri nas in tako smo po 14 urah vožnje spet stopili na trdna tla.

Bari je lepo in čisto mesto. Proti koncu druge svetovne vojne je bila tu baza naših partizanov in sedež prekomorskih brigad. Od tu in pozneje iz Monopolija je plula marsikatera ladja z borci na domača tla. V Bariju je bila tudi bolnišnica. Danes v Bariju ni več sledu po vojni. Posebno lep je novi del mesta. Lepi bloki s stotinami balkončkov dajejo mestu še lepši videz. Poučna ekskurzija gradbenikov v Bari ne bi bila odveč.

Plovemo ob italijanski obali. Razločno se vidijo siluete mest Barleta, Monopoli, Brindisi. Kmalu se oddaljimo od obale. Vse naokrog je samo morje. Nobene ladje, le galebi nas vztrajno spremljajo. Sonce pripeka in borba za ležalnike je po kosilu spet huda. Seveda imajo tudi tu spet prednost tuji z devizami.

Sredi popoldneva je od nekod priletela lastovica. Bila je videti zelo izmučena. Ujeli smo jo, toda takoj izpustili. Veselo je nadaljevala pot proti severu, morda prav v naše kraje. Kdo ve?

Plovemo skozi zloglasno Otrantsko ožino. Srečo imamo, saj je morje dokaj mirno.

srečno pripeljal skozi ožino. Korintski prekop je bil dograjen 1893. leta, dolg je 6363 m in globok osem metrov. Na dnu je širok 21 m na morski gladini pa 25 m.

Prehod skozi kanal traja dobro uro. Nad prekopom sta zgrajena dva mostova, cestni in železniški. Vlak, ki je prav ta čas peljal nad prekopom, je bil videti kot otroška igračka.

Po dobrih treh urah vožnje smo mimo otočka Salamina prispeli okrog osmih zvečer v Pirej. Po številu ladij in obširnosti pristanišča je Pirej nemara največje pristanišče v Grčiji. Ker smo večerjali, preden smo pristali, smo jo

deli živahna arheološka odkopavanja. To delo opravlja vrsta znanstvenikov arheologov z vsega sveta. V ozadju smo zagledali novo stoo, ki so jo obnovili Američani natanko po antičnih merah in iz istega kamna.

Prvo mesto na Akropoli zavzema Parthenon. Sezidala sta ga po Periklejevem naročilu Iktinos in Kalitrat. Nekaj let pozneje pa so se sezidali vhodna vrata — propileje, ki so še danes zelo dobro ohranjena. Z vrha Akropole je lep razgled na Atene. Povsod opazimo, da je v grški dobi igrala vodilno vlogo arhitektura. Strnjen pregled spomeniškega gradiva nas popelje v zakladnico grške umetnosti. Anthropol metrom hapanton — človek je merilo vsega, ta misel se izraža v celotnem razvoju grške umetnosti.

Mnogo zanimivega smo še videli v Atenah od muzejev, kraljevih stražarjev, parkov, ulice gumbarjev, kovačev, vseh vrst trgovcev do razkošja in bede. Vse to so živi kontrasti mesta, ki je pred dvema tisočletjema igralo vodilno vlogo v takratnem svetu.

Po dvodnevnem bivanju v Pireju smo se po isti poti vrnili v Iteio. Le dobre pol ure vožnje z avtobusom in že smo bili v Delfih. To je eno izmed najveličastnejših svetišč stare Grčije in še zlasti znano po svojem preročišču. Pa tudi sama okolica je čudovita. Obiskovalcem se dozdeva, da se tu morje združuje z zemljo. Narava govori očarljiv jezik in vsak kotiček, kamor pogledaš, ima svoj posebni mik.

Veličastni kontrasti! Zasneženi vrhovi Parnasa in oljčni nasadi v dolini.

V Delfih smo si ogledali še muzej in pili čisto vodo iz »studenca modrosti«. Po preokbi Pitije bi skoraj zamudili odhod. Toda vse se je dobro končalo. Večerjali smo spet v Patrasu, zjutraj pa smo se zbudili na otoku Krfu, znanim iz prve svetovne vojne, kamor se je zatekla srbska vojska po umiku čez Albanijo in kjer so podpisali znano krfsko deklaracijo.

Tri ure za ogled mesta je premalo. Zato smo napravili še zadnje drahme, se pošteno najedli pomaranč in poskusili dobro krfsko vino.

S Krfa smo se spet vračali proti Italiji in zvečer ob devetih pristali v Bariju. Mesto je lepo tudi ponoči. Razsvetljena je vsa obala, ena sama avenija luči. V bližnji kavarni smo popili po eno kavo, v gostilni nekje sredi mesta pa še po kozarec chiantija. Ob polnoči smo se poslovili od Italije ter se polni vtisov vrnili v domovino.

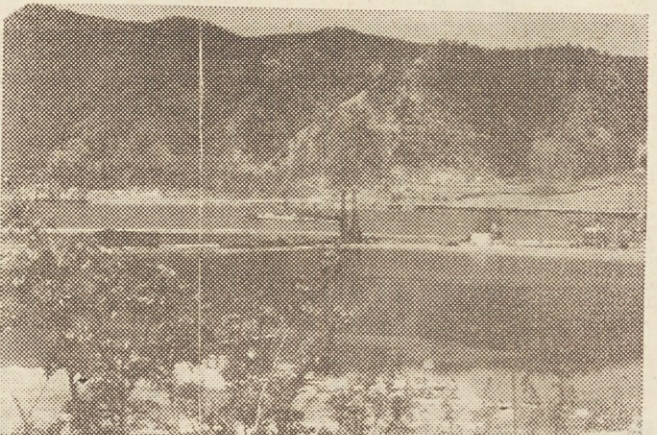
L. C.



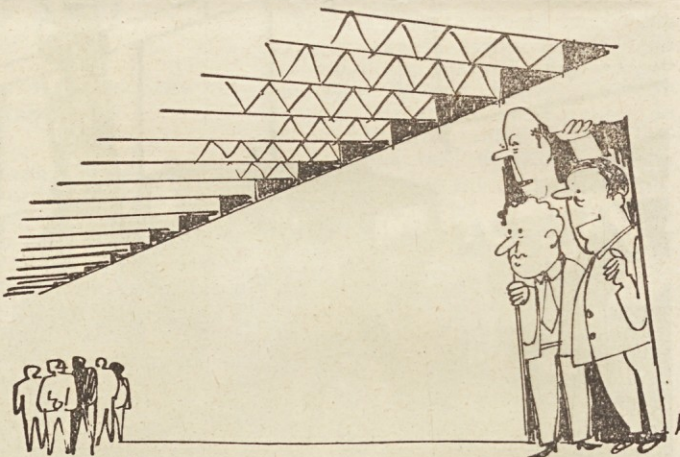
Za vodjo so izvolili tovariša Cebaška



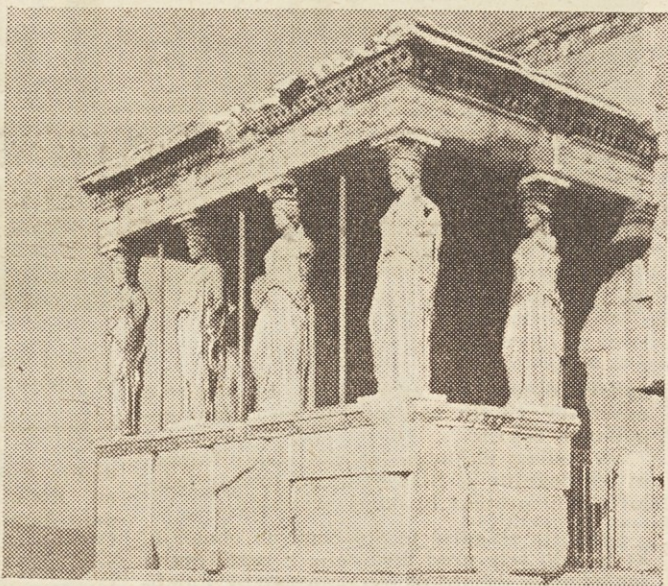
Medtem ko so naša gradbena podjetja prizadele restrikcije, tista, ki grade predvsem za družbeni standard, niso tako prizadeta. Na sliki novo naselje v Voždovcu



Na največjem gradbišču v Djerdapu. Zaradi lepega vremena so tekla pripravljala dela dokaj hitro. Del zagatne stene bo kmalu zabetoniran



PO KONFERENCI SEFOV NA JESENICAH — »Nič ne rečem, kolegi šefi. Hala na Bovškem polju je res zanimiva, vendar ne toliko, da bi se splačalo stopiti vanjo.«



Kdor ni videl Akropole, ni videl Aten. — Na sliki Propilej na Akropoli

Navadno so tu veliki valovi, vsaj tako nam je pripovedoval oficir ladje, kapetan Milin, s katerim smo kmalu sklenili iskreno prijateljstvo. Ko se bliža noč, smo še vedno na odprtem morju. Nekaj časa še stojimo na palubi, toda hladen veter z albanskih gora nas je kmalu nagnal v bife.

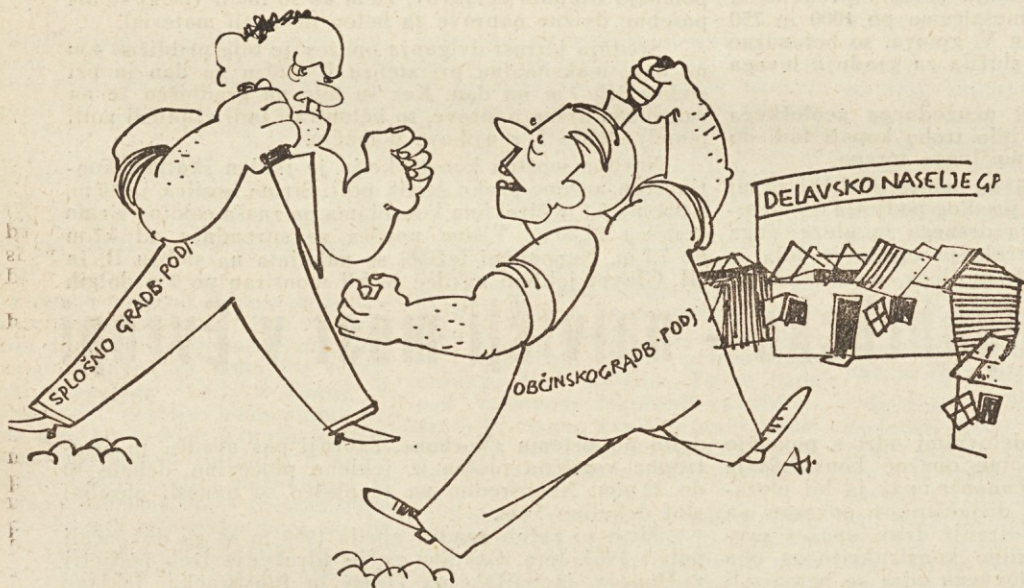
Zjutraj smo se zbudili v Patrasu. To je bila naša prva postaja v Grčiji. Zapustimo ladjo, nihče nas ne vpraša za dovoljenje. Patras je večje mesto na Peloponezu. Šteje okrog 160.000 prebivalcev. Ogledali smo si zanimivosti mesta, razvaline gradu, v katerih bujno cvetijo in hkrati zore pomaranče. Ob enajstih smo že nadaljevali pot proti Korintskemu zalivu.

Vsi smo bili na krovu, ko smo se približali Korintskemu prekopu. Ali ne bomo trčili ob visoke stene? Toda grški pilot, ki je prispel na ladjo tik pred prekopom, nas je

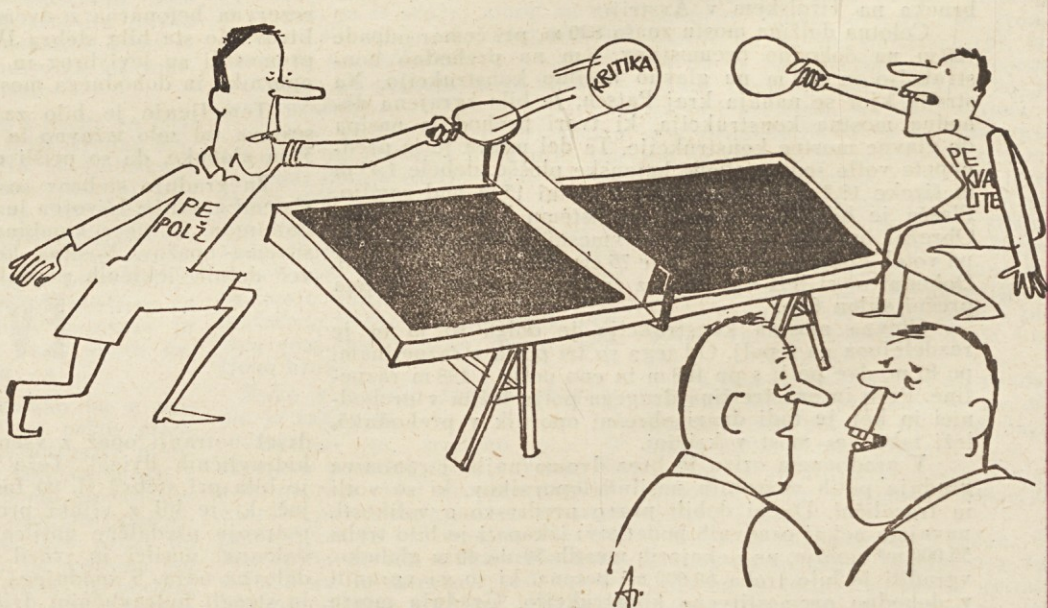
še isti večer mahnili v Atene. Pred odhodom z ladje smo dobili posebno dovoljenje grške policije, vendar nas ves čas bivanja v Grčiji ni nihče vprašal zanj. S podzemeljsko železnico smo bili v desetih minutah v Atenah. Čudovite so Atene ponoči. Za razgled ni bilo veliko časa, ker nas je tovariš Gerbajs, ki je bil tokrat že tretjič v Atenah, z atomsko hitrostjo vodil po ulicah. Vsi izmučeni od hoje smo se okrog polnoči vrnili v Pirej.

Naslednji dan smo vstali že zgodaj zjutraj, saj bi bilo škoda zamuditi vsak trenutek. Toda, smola, nastopile so finančne težave. Preden smo zamenjali našo skromno valuto, je bila ura že skoraj enajst. V banki smo dobili vsak po 500 drahem (1 drahma je 28,8 din).

Naša prva pot v Atenah nas je vodila na Akropolo. Ko smo šli peš tja, smo povsod vi-



SEDANJE LICITACIJE — »Kaj me briga, če si ti cenejši! Sem pa jaz zato v naši občini močnejši.«



Z ZADNJIH KONFERENC IN SESTANKOV — »Škoda, da jih nismo poslali na Spent, ker zaradi svojih izrednih refleksov tako hitro reagirajo na nasprotnikove udarce.«